

*PRESENTEREN DE
JAARSTUKKEN 2015
VAN*

Caparis NV

25 Januari 2017

Inhoudsopgave

1	Verslag Raad van Commissarissen	3
2	Jaarverslag	9
2.1	Ontwikkelingen	9
2.1.1	Algemeen	9
2.1.2	Arbeids Expertise Bureau (AEB)	12
2.1.3	Detacheringen/Begeleid Werken/Business Post/Schoonmaak	16
2.1.4	Groenservice	17
2.1.5	Industrie	19
2.1.6	Beschermd werken	21
2.1.7	Concern	22
2.2	Beweging 'van binnen naar buiten'	24
2.2.1	Algemeen	24
2.2.2	Beweging 'van binnen naar buiten'	24
2.3	Financiële ontwikkeling	25
2.4	Investerings	28
2.5	Financiering	29
2.6	Personele ontwikkeling	30
2.6.1	Bezetting	30
2.6.2	Ziekteverzuim	32
2.6.3	Opleidingen	33
2.6.4	Ondernemingsraad	34
2.7	Interne beheersing	35
2.8	Ontwikkelingen en vooruitzichten 2016	36
2.9	Risicoparagraaf	38
2.10	Continuïteit	39
2.11	Caparis organisatie & stakeholders	40
2.11.1	Aandeelhouders	40
2.11.2	Relatie Caparis NV – GR Sw 'Fryslân'	40
2.11.3	Missie en visie van Caparis	41
2.11.4	Organisatie	41
2.11.5	Samenstelling Raad van Commissarissen en directie	42
3	Jaarrekening	44
3.1	Balans per 31 december 2015 (<i>voor resultaatbestemming</i>)	45
3.2	Winst-en-verliesrekening	46
3.3	Kasstroomoverzicht	47
3.4	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	48
3.5	Toelichting op de balans	56
3.6	Toelichting op de winst-en-verliesrekening	64
3.7	Toelichting op het kasstroomoverzicht	70
3.8	Ondertekening van de jaarrekening	71
	Overige gegevens	72

1 Verslag Raad van Commissarissen

I Aanbieding

Hierbij biedt de Raad van Commissarissen het jaarverslag aan waarin de jaarrekening over 2015 is opgenomen. Het jaarverslag is opgesteld door de directie. Deloitte Accountants heeft de jaarrekening gecontroleerd en voorzien van een goedkeurende controleverklaring. We verwijzen u hiervoor naar de 'overige gegevens' als onderdeel van de jaarrekening zoals opgenomen in dit verslag.

De auditcommissie heeft, in aanwezigheid van de externe accountant, de jaarrekening besproken. Tevens is de jaarrekening in aanwezigheid van de interim bestuurder besproken in de Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen is van mening dat dit verslag voldoet aan alle voorschriften en aan de eisen van governance en transparantie. Het vormt een goede basis voor de verantwoording die de Raad van Commissarissen aflegt voor het gehouden toezicht.

De Raad van Commissarissen stemt in met de jaarrekening en kan zich verenigen met het voorstel van de directie het positieve exploitatieresultaat 2015 van € 4.463.000 ten gunste te brengen van de overige reserves.

Op 25 januari 2017 zal de jaarrekening 2015 tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter vaststelling worden voorgelegd. Dit is in afwijking van artikel 22 lid 2 van de statuten, waarin staat aangegeven dat de jaarrekening binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar door de directie wordt opgemaakt. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft op 26 mei 2016 uitstel verleend voor een periode van vijf maanden. De omstandigheden die aan dat uitstel ten grondslag lagen zijn de vermeende overtredingen rond de governance en de geconstateerde foutieve toepassing van de cao welke tot een nabetaling over voorgaande jaren heeft geleid. Beide genoemde gebeurtenissen hebben tijd gevergd om op te helderen en dit veroorzaakte een vertraging bij het opmaken en vaststellen van de jaarstukken over 2015¹.

De Raad van Commissarissen stelt voor dat aan de directie decharge wordt verleend voor het gevoerde beleid, dat aan de Raad van Commissarissen decharge wordt verleend voor het gehouden toezicht en dat de jaarrekening wordt vastgesteld.

II Doelstellingen Caparis NV en belangrijke ontwikkelingen in 2015

Sociale en financiële doelstellingen

De Raad van Commissarissen heeft in 2015 frequent gesproken over de stand van zaken ten aanzien van het bereiken van de sociale en financiële doelstellingen. De directie heeft de Raad van Commissarissen periodiek voorzien van een financiële rapportage. De managementletter is begin 2015 uitvoerig doorgenomen en er zijn afspraken over gemaakt ter controle van de voortgang. Tevens zijn de voorgenomen investeringen besproken, is een frauderisicoanalyse akkoord bevonden en de Raad van Commissarissen heeft beoordeeld dat op basis van een waardering van het vastgoed geen afboeking hoeft plaats te vinden.

Caparis heeft de positieve lijn van voorgaande jaren in 2015 weten voort te zetten. Caparis heeft in 2015 de bedrijfsvoering verder weten te optimaliseren.

¹ Bij besluit van de AVA op 29 september 2016 is het verlengen van de opstellingstermijn van de jaarrekening met vijf maanden aangepast naar zes maanden aangezien de nieuwe termijn van vijf maanden pas ingaat per boekjaar 2016.

Dit heeft geresulteerd in een bedrijfsresultaat van € 4.463.000. Dit is een verbetering van € 1.375.000 ten opzichte van de begroting 2015 (€ 3.088.000) en een verbetering van € 136.000 ten opzichte van het resultaat 2014 (€ 4.327.000). De verbetering is het gevolg van stijging van de omzet welke hoger is dan de stijging van de kosten.

De Raad van Commissarissen constateert dat het eigen vermogen van Caparis eind 2015 € 10.131.000 bedraagt (eind 2014: € 5.668.000 positief). De solvabiliteit bedraagt ultimo 2015 circa 43%. Ook de liquiditeitspositie van Caparis voldoet aan de gestelde normen.

Herstructurering / transitie

In 2015 was de herstructurering/transitie van Caparis NV één van de belangrijkste agendapunten voor Caparis NV en de aangesloten gemeenten. Ook de Raad van Commissarissen heeft frequent gesproken over de voorgenomen herstructurering.

Op grond van de conclusies van een in 2014 ingestelde werkgroep² heeft het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale werkvoorziening 'Fryslân' (hierna: GR) medio september 2015 een ontwikkelrichting geformuleerd die, na besluitvorming binnen de acht gemeenteraden, op 22 januari 2016 door het algemeen bestuur van de GR definitief is vastgesteld. De ontwikkelrichting is op hoofdlijnen en de financiële consequenties voor Caparis kunnen hieruit nog niet worden vastgesteld.

Algemeen directeur

De heer P.C. Glas is op 1 oktober 2015 met pensioen gegaan. De heer Glas heeft als directeur de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld in het positief ombuigen van de financiële resultaten van Caparis. De heer K. Weissenbach is vanaf 1 oktober 2015 benoemd als waarnemend algemeen directeur tot het moment dat de nieuwe algemeen directeur was benoemd (de heer Gerrits, zie onderdeel V 'ontwikkelingen na balansdatum').

Beloningsbeleid

De Raad van Commissarissen heeft in 2013 een nieuw beloningsbeleid voor de statutair bestuurder van Caparis opgesteld. Dit beleid is op 7 maart 2013 vastgesteld door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Commissarissen heeft bij de selectie van de nieuwe algemeen directeur (de heer Gerrits) de kaders van het vastgestelde beloningsbeleid toegepast.

III Raad van Commissarissen

Samenstelling RvC

De Raad van Commissarissen - bestaande uit de heer R. Veenstra (vz.), de heer R. Glas, mevrouw T. Huizinga-Heringa, de heer J. Spoelstra en de heer H. van de Veen - heeft op 21 mei 2015 het besluit om haar functie neer te leggen kenbaar gemaakt aan de aandeelhoudersvergadering. De voorzitter van de Raad van Commissarissen, de heer R. Veenstra, is op verzoek van de aandeelhoudersvergadering aangebleven om de lopende zaken te behartigen.

Gelet op het aftreden van de Raad van Commissarissen zijn op 25 september 2015 twee nieuwe leden voor de Raad van Commissarissen benoemd: de heer S. Jansen en de heer H. van Woerden. De Raad van Commissarissen bestond hiermee eind 2015 uit de voorzitter en twee leden.

Zelfevaluatie

² Bestaande uit een vertegenwoordiging van de aangesloten gemeenten en Caparis.

De Raad van Commissarissen evalueert jaarlijks haar functioneren. In 2015 heeft geen evaluatie plaatsgevonden vanwege het opstappen van de Raad van Commissarissen in mei 2015.

Benoeming en selectie

Een commissaris wordt op basis van de statuten benoemd voor een periode van drie jaar, waarbij de commissaris twee keer kan worden herbenoemd. De maximale termijn bedraagt daarmee 9 jaar. In verband met het vertrek van de Raad van Commissarissen medio 2015 (uitgezonderd de voorzitter) en het stoppen van de Raad van Commissarissen, bestaande uit drie leden, per 29 september 2016 is het rooster van aftreden opgenomen bij onderdeel V (ontwikkelingen na balansdatum).

Vergaderingen en overige bijeenkomsten

De Raad van Commissarissen heeft in 2015 zeven keer vergaderd in aanwezigheid van de algemeen directeur van Caparis. Daarnaast heeft de Raad van Commissarissen acht keer vergaderd zonder aanwezigheid van de algemeen directeur van Caparis. Een vertegenwoordiging van de Raad van Commissarissen heeft drie vergaderingen van de ondernemingsraad bijgewoond. Tot slot zijn er in 2015 vijf aandeelhoudersvergaderingen geweest. Hierbij waren zowel de Raad van Commissarissen en algemeen directeur van Caparis aanwezig. Daarnaast zijn er vijf aandeelhoudersvergaderingen geweest in aanwezigheid van de Raad van Commissarissen, maar zonder aanwezigheid van de algemeen directeur van Caparis. Er zijn in 2015 geen commissarissen geweest die frequent afwezig waren bij de vergaderingen van de Raad van Commissarissen.

Onafhankelijkheid

De Raad van Commissarissen is van mening dat haar onafhankelijkheid en die van haar individuele leden niet in het geding is geweest. Alle individuele commissarissen zijn onafhankelijk van Caparis. Bij de commissarissen is geen sprake van tegenstrijdige belangen. De Raad van Commissarissen bewaakt haar onafhankelijkheid. Indien er mogelijk sprake is van tegenstrijdige belangen, dan wordt hiervan door de betreffende commissaris melding gemaakt tijdens een vergadering van de Raad van Commissarissen. Caparis heeft in 2015 geen diensten ingekocht bij de bedrijven waar de commissarissen van Caparis een dienstbetrekking hebben.

IV Commissies

Tot het moment waarop de Raad van Commissarissen in 2015 is afgetreden waren, conform het reglement, twee commissies actief: de auditcommissie en de remuneratiecommissie. Gezien de beperkte omvang van de Raad van Commissarissen in de resterende periode van 2015, zijn de taken van beide commissies behartigd door de gehele Raad van Commissarissen.

V Ontwikkelingen na balansdatum

Algemeen directeur

De Raad van Commissarissen heeft de zoektocht naar een nieuwe algemeen directeur van Caparis NV zo zorgvuldig mogelijk en met maximale betrokkenheid van de directe stakeholders georganiseerd. Zo hebben de aandeelhouders, directieteam en ondernemingsraad de gelegenheid gekregen om input te leveren aan de eerste concept functiebeschrijving en -eisen. Vervolgens heeft de Raad van Commissarissen Talent Performance benaderd om haar te ondersteunen in het wervingsproces. Vijf kandidaten zijn in een kennismakingsronde gesproken door het directieteam, een delegatie van de OR en een delegatie van de aandeelhouders. Met twee van deze vijf kandidaten is door de betrokkenen een tweede gesprek gevoerd. Tevens heeft de Raad van Commissarissen op basis van de ontvangen input een referentieonderzoek uitgevoerd naar de twee kandidaten.

Op basis van de uitkomsten van bovengenoemd proces heeft de Raad van Commissarissen het voorgenomen besluit genomen om de heer Ben Gerrits te benoemen tot algemeen directeur van Caparis. Conform de Statuten van Caparis NV is de ondernemingsraad in de gelegenheid gesteld om op de voorgenomen benoeming van de heer Gerrits een advies te geven en is de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in een ingelaste vergadering op 11 januari 2016 in kennis gesteld van het voorgenomen besluit. De ondernemingsraad heeft op de voorgenomen benoeming van de heer Gerrits negatief geadviseerd.

De Raad van Commissarissen heeft dit advies, na wederhoor met de ondernemingsraad en met in achtneming van de gestelde termijnen, naast zich neergelegd en de heer Gerrits op 12 februari 2016 benoemd tot algemeen directeur van Caparis. De Raad van Commissarissen is van mening dat de heer Gerrits bewezen ervaring heeft op statutair eindverantwoordelijk niveau in zowel private als publiek private organisaties en meer specifiek met transformatieprocessen bij twee sw-bedrijven.

De start van de heer Gerrits was allerm minst eenvoudig. Kort na zijn aantreden zijn twee directieleden, de heren K. Weissenbach en T. Sinnema, op non actief gesteld. Later dienden beide directieleden, op basis van gerechtelijke uitspraken, weer aan het werk te gaan. In de tweede helft van 2016 hebben zowel de heer Weissenbach als de heer Sinnema ervoor gekozen de organisatie te verlaten.

De heer Gerrits is, in verband met een beletsituatie, eind juni 2016 tijdelijk vervangen door de heer P. Lincklaen Arriëns. Bij de benoeming van de heer Lincklaen Arriëns is vanwege de beletsituatie door de Raad van Commissarissen geen advies gevraagd aan de ondernemingsraad. De rechter heeft medio augustus geoordeeld dat wel advies aan de ondernemingsraad gevraagd had moeten worden. Het interim contract van de heer Lincklaen Arriëns is 29 september 2016 voor een periode van maximaal 4 maanden verlengd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders³. In het kader van deze verlenging is wel advies gevraagd aan de ondernemingsraad. De heer Gerrits is begin oktober 2016 met zijn re-integratie gestart.

De Raad van Commissarissen richt zich de komende maanden op het realiseren van continuïteit binnen de directie van Caparis.

Samenstelling RvC

Medio juli 2016 heeft de Raad van Commissarissen, op dat moment bestaande uit de heren Veenstra, Jansen en Van Woerden, haar positie ter beschikking gesteld aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Op verzoek van de aandeelhouders is de Raad van Commissarissen aangebleven totdat er een nieuwe Raad van Commissarissen kon worden benoemd. De Raad van Commissarissen is op 29 september 2016 afgetreden.

Op 30 september 2016 zijn de heren A. Aalberts en F. Pronk vanuit de gemeenschappelijke regeling Fryslân benoemd tot commissaris van Caparis. Per 1 oktober is de heer De Kroon, vanuit het versterkte recht van aanbeveling van de ondernemingsraad, door de Raad van Commissarissen benoemd tot commissaris. Op 27 oktober 2016 zijn tenslotte de heren G. Jaarsma en R. Barendregt, vanuit een aanbeveling van de aandeelhouders, benoemd tot het vierde en vijfde lid van

³ Artikel 14 lid 4 van de statuten stelt dat de bestuurder door de Raad van Commissarissen wordt benoemd. Omdat de Raad van Commissarissen medio juli 2016 haar positie ter beschikking heeft gesteld aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders én geen besluit meer wenste te nemen over de benoeming van de nieuwe bestuurder, heeft de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in afwijking van de statuten de heer Lincklaen Arriëns benoemd.

de Raad van Commissarissen van Caparis. De heer Aalberts is benoemd tot voorzitter, de heer Jaarsma tot vicevoorzitter.

Rooster van aftreden

Alle leden van de Raad van Commissarissen zijn in 2016 voor de eerste keer benoemd voor een periode van drie jaar. Het rooster van aftreden van de Raad van Commissarissen is daarmee als volgt:

Commissaris	Functie	Datum benoeming	Benoeming tot
A. Aalberts	Voorzitter	30 september 2016	30 september 2019
P. de Kroon	Lid	1 oktober 2016	1 oktober 2019
F. Pronk	Lid	30 september 2016	30 september 2019
R. Barendregt	Lid	27 oktober 2016	27 oktober 2019
G. Jaarsma	Vicevoorzitter	27 oktober 2016	27 oktober 2019

Commissies

Nadat de Raad van Commissarissen op 27 oktober 2016 weer de gewenste samenstelling van 5 leden heeft bereikt, zijn beide commissies ingesteld met de volgende samenstelling:

- Remuneratiecommissie: de heren De Kroon (voorzitter commissie) en Barendregt
- Auditcommissie: de heren Pronk (voorzitter commissie) en Jaarsma

Herstructurering / transitie

Het lag in de bedoeling dat er voor de zomer van 2016 een transitieplan zou worden opgesteld, met een uitwerking van de ontwikkelrichting in concrete stappen. Door de bestuurlijke onrust is het transitieplan nog niet opgesteld. Wel is in het najaar van 2016 gestart met twee pilots voor de onderdelen 'groen' en 'beschut werk'. De Raad van Commissarissen zal de herstructurering de komende periode met prioriteit op de agenda plaatsen. De transitie zal hoe dan ook meerdere jaren in beslag nemen. De Raad van Commissarissen zal intensief bij de transitie betrokken blijven.

Tot slot

De Raad van Commissarissen bedankt de medewerkers voor de in 2015 geleverde prestaties. De prestaties waren op vele fronten uitzonderlijk te noemen en dat in een zeer onzekere periode. Inmiddels is ook het jaar 2016 ten einde. De transitie van Caparis zal in 2017 veel vragen van de directie, de ondernemingsraad en de medewerkers. De Raad van Commissarissen heeft er vertrouwen in dat in 2017 in samenwerking tussen de directie, de ondernemingsraad en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (lees: de acht aangesloten gemeenten) belangrijke stappen worden gezet gericht op een succesvolle transitie van Caparis.

Drachten, 17 januari 2017

Raad van Commissarissen Caparis NV

A. Aalberts
Voorzitter

G. Jaarsma

F. Pronk

.....

.....

.....

R. Barendregt

P. de Kroon

.....

.....

2 Jaarverslag

2.1 Ontwikkelingen⁴

2.1.1 Algemeen

Het jaar 2015 was het eerste jaar van de Participatiewet. Met de komst van de Participatiewet, met ingang van 1 januari 2015, is er geen instroom in de Wet sociale werkvoorziening (hierna: Wsw) meer mogelijk. Bij ongewijzigd beleid resulteert dit in een langzame krimp van de sociale werkvoorziening omdat sprake zal zijn van natuurlijk verloop van het Sw-personeel. Zowel Caparis als de aangesloten gemeenten vinden een langzame krimp van de sociale werkvoorziening, zonder een nieuwe opdracht, geen aantrekkelijk toekomstperspectief. De Gemeenschappelijke Regeling Sociale werkvoorziening 'Fryslân' (hierna: GR) heeft medio 2014 besloten om gezamenlijk met Caparis (aandeelhouders, Raad van Commissarissen en directie) een nieuw toekomstperspectief te onderzoeken. Een werkgroep, bestaande uit een vertegenwoordiging van de aangesloten gemeenten en Caparis, is in 2014 met dit onderzoek gestart. De werkgroep heeft in september 2015 zijn eindrapportage opgeleverd. In 2015 was de herstructurering/transitie van Caparis dan ook één van de belangrijkste agendapunten voor Caparis.

Op grond van de conclusies van de werkgroep, heeft het bestuur van de GR de volgende ontwikkelrichting voor de komende jaren geformuleerd:

- Nu de instroom in de sociale werkvoorziening stopt, kan niet worden volstaan met een krimpscenario door natuurlijk verloop alleen. Gemeenten willen zoeken naar mogelijkheden om gecontroleerd en in de tijd gefaseerd, de uitvoering van de Wsw versneld af te bouwen. Dit betekent dat er andere oplossingen gevonden moeten worden voor Sw'ers. Daaruit volgt een herstructurering van Caparis NV, waarbij klantcontacten zoveel mogelijk behouden moeten blijven om de werkgelegenheid voor Sw-medewerkers (en andere doelgroepen) overeind te houden. In deze transitieperiode van de huidige naar de gewenste situatie zijn gemeenten bereid door (extra) opdrachten en/of tijdelijke inzet van personeel (uitkeringsgerechtigden) bij te dragen, zodat frictiekosten zoveel mogelijk beperkt kunnen blijven.
- Gemeenten willen in de uitvoering van de Participatiewet en de WMO keuzevrijheid en flexibiliteit. De gemeenten onderschrijven dat de expertise en infrastructuur van Caparis NV voor de uitvoering van deze wettelijke taken toegevoegde waarde heeft. Bij de inkoop van deze taken wordt Caparis NV niet gezien als preferente aanbieder (geen omzetgaranties). Caparis NV en de gemeenten gaan onderzoeken welke diensten kunnen voorzien in de behoefte van gemeenten.
- Gemeenten willen beschut werken (in het kader van de Wsw) blijvend door Caparis NV laten uitvoeren. Een aantal gemeenten heeft de wens om op termijn een deel van de sociale werkvoorziening zelf uit te voeren. Het bestuur van de GR wil deze gemeenten de ruimte geven om dit mogelijk te maken, onder de voorwaarde dat dit voor eigen rekening en risico plaatsvindt, en die gemeenten tevens de frictiekosten vergoeden.

⁴ Indien in de tabellen sprake is van '-' bedragen betekent dit dat sprake is van een verlies.

In het 4e kwartaal van 2015 zijn de gemeenteraden door het bestuur van de GR nader geïnformeerd over de uitkomsten. Het algemeen bestuur van de GR heeft op 22 januari 2016 het eindrapport van de werkgroep en daarmee de ontwikkelrichting definitief vastgesteld.

Het 1^e half jaar van 2016 zou oorspronkelijk in het teken staan van het schrijven van een transitieplan voor Caparis om daarmee de vastgestelde ontwikkelrichting te concretiseren. Door het op non actief stellen van twee directieleden, het verliezen van de rechtszaken dienaangaande, de ziekte van de algemeen directeur en de bestuurlijke onrust wat voorgaande tot gevolg had, is dit proces niet gestart. Het bestuur van de GR heeft eind juni 2016 besloten dat de eerste prioriteit ligt bij het creëren van rust bij alle betrokkenen rondom Caparis.

Het bestuur van de GR is op 1 september 2016 bij elkaar gekomen om te spreken over de herstructureringsopdracht. Het bestuur hecht, conform hetgeen is beschreven in het eindrapport van de werkgroep herstructurering, aan gelijktijdige opbouw van nieuwe activiteiten enerzijds en een versnelde, maar verantwoorde afbouw van Sw-activiteiten anderzijds. Aan de directie van Caparis NV is door het bestuur dan ook gevraagd om, in nauw overleg en samenwerking met de gemeenten, op korte termijn te komen met een voorstel voor:

- overname door een aantal gemeenten van Sw-medewerkers die werkzaam zijn in de groenvoorziening;
- een aanbod van de nieuwe activiteit "beschut werken in het kader van de Participatiewet".

Het bestuur van de GR heeft tevens gevraagd om een uitvoeringsplan voor de stappen die daarna gezet moeten worden. Dit op grond van de in het eindrapport aangegeven en vastgestelde ontwikkelrichting. Door Caparis wordt, in samenwerking met de gemeenten, momenteel uitvoering gegeven aan de vragen van het bestuur van de GR.

In zowel financieel als sociaal opzicht was het jaar 2015 voor Caparis een succesvol jaar. Door de enorme inzet van alle medewerkers, zijn wij in staat geweest om over 2015 een bedrijfsresultaat van € 4.463.000 positief te realiseren. Dit is een verbetering ten opzichte van de begroting van € 1.375.000 (begroting: € 3.088.000 positief). In vergelijking met het bedrijfsresultaat 2014 (€ 4.327.000 positief) is sprake van een verbetering van € 136.000. Caparis heeft hiermee de positieve lijn vanaf 2012 verder doorgezet en daarmee is nu sprake van een meerjarig positief bedrijfsresultaat. Het bedrijfsresultaat is meerjarig omgebogen: van € 1.351.000 negatief in 2011 naar € 4.463.000 positief in 2015. Caparis heeft de afgelopen jaren deze aanzienlijke kanteling in het bedrijfsresultaat gerealiseerd door de koers, die een aantal jaren geleden ingezet is, om meer Sw-medewerkers 'van binnen naar buiten' te brengen, door te zetten. Hierbij uiteraard rekening houdend met de mogelijkheden van de Sw-medewerkers. Daarnaast hebben we structureel geïnvesteerd in het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening en de relatie/samenwerking met klanten. Daar komt bij dat wij de infrastructuur van Caparis zodanig hebben ontwikkeld, dat deze infrastructuur uitstekend kan worden ingezet voor het uitvoeren van de Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding (onderdeel van

de WMO), maar ook voor andere doelgroepen zoals Vso/PrO, asielzoekers, 2^e spoor trajecten, enzovoorts.

Het is goed te zien dat het grote netwerk aan werkgevers, wat Caparis heeft opgebouwd, ingezet kan worden bij de bemiddeling van mensen die onder de Participatiewet vallen. Zo zijn gedurende 2015 tientallen personen uiteindelijk geplaatst op vacatures bij bedrijven waar al Sw-medewerkers van Caparis werken via detacheringen en begeleid werken. Een aantal private opdrachtgevers ziet, als gevolg van een goede langdurige samenwerking op het gebied van detacheringen en/of productiewerkzaamheden, aangegeven Caparis als een belangrijk instrument te zien om de Participatiewet op een goede manier uit te voeren. Met enkele grote opdrachtgevers en gemeenten zijn inmiddels afspraken gemaakt om dit te realiseren. Concreet betekent dit dat Caparis mensen vanuit de doelgroep klaarstoomt voor deze opdrachtgevers en ze uiteindelijk uitplaatst op loonwaarde.

Caparis ziet voor zichzelf – naast een belangrijke rol in de uitvoering van de Participatiewet – ook een belangrijke rol weggelegd in de uitvoering van de arbeidsmatige dagbesteding (onderdeel van de WMO). Caparis heeft in 2015 op enkele aanbestedingen inzake arbeidsmatige dagbesteding ingeschreven. Naar aanleiding van deze aanbestedingen zijn er contracten gesloten met gemeenten Leeuwarden, Heerenveen, Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Met de gemeente Smallingerland worden ook gesprekken gevoerd. In 2015 is Caparis gestart met arbeidsmatige dagbesteding en zijn de eerste personen geplaatst. Met het uitvoeren van (onderdelen) van de Participatiewet en WMO, kan de bij Caparis aanwezige kennis en infrastructuur optimaal worden benut. De kosten van de aanwezige infrastructuur worden hiermee beter gedekt en dit komt dan weer ten gunste van de aandeelhouders van Caparis. We plukken de vruchten van deze ingezette koers; zowel financieel als sociaal. Voor een nadere toelichting over de financiële ontwikkelingen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3.

Niet alleen de samenwerking met de werkgevers en aangesloten gemeenten is goed. Ook de samenwerking met de collega Sw-bedrijven Empatec en NEF is uitstekend. Zo zijn in 2015 twee pilots met Empatec en NEF gestart: pilot functiecreatie met de provincie Fryslân en een pilot samen met het UWV voor het uitplaatsen van Wajongers. Daarnaast wordt met Empatec en NEF intensief samengewerkt op het gebied van het zogeheten 'project Kerstens'. Als gevolg van de eind 2014 aangenomen motie Kerstens, wordt totaal € 30 miljoen vanuit het Rijk beschikbaar gesteld voor innovatie en transformatie van de Sw-sector. Voor de provincie Fryslân is € 2,8 miljoen (€ 1,4 miljoen vanuit het Rijk en € 1,4 miljoen cofinanciering) beschikbaar voor de innovatie en transformatie van de Sw-sector. De drie Sw-bedrijven hebben, samen met de centrumgemeente Leeuwarden, in het voorjaar van 2015 gezamenlijk een projectaanvraag opgesteld bestaande uit enkele gezamenlijke projecten en enkele individuele projecten. In 2015 is gestart met de uitvoering van de projecten.

Het aandeel Detacheringen/Begeleid Werken (hierna: Deta/BW) is in 2015 gestabiliseerd na een enorme groei in voorgaande jaren. Het aandeel Deta/BW bedraagt ultimo 2015: 36,5% (ultimo 2014: 36,4%). Dit betekent dat 770 fte's buiten de muren van Caparis werkzaam zijn (2014: 804 fte's). Wij hebben het aandeel Deta/BW weten te stabiliseren in een situatie waarbij er geen instroom

meer in de sociale werkvoorziening is. Wij verwijzen voor een nadere toelichting op de sociale resultaten naar de paragrafen 2.2 en 2.6.

Resumerend kan geconcludeerd worden dat er in financieel en sociaal opzicht sprake was van een succesvol jaar. Wij zijn daar zeer trots op en hebben veel waardering voor al het Sw- en kaderpersoneel die dit mogelijk hebben gemaakt. Alle medewerkers zetten zich enorm in om van Caparis, zowel nu als in de toekomst, een succes te maken. Ook willen wij al onze klanten bedanken voor het vertrouwen in Caparis.

In de volgende paragrafen, worden kort de ontwikkelingen bij de verschillende bedrijfsonderdelen van Caparis toegelicht.

2.1.2 Arbeids Expertise Bureau (AEB)

Het AEB van Caparis richt zich op de ontwikkeling, begeleiding en re-integratie van mensen die niet zelfstandig in staat zijn om het minimumloon te verdienen (mensen met een arbeidsbeperking). Mensen die onder verantwoordelijkheid van een uitkeringsinstantie (bijvoorbeeld gemeente of UWV) of een re-integratiebedrijf werkervaring op willen doen, maar waarvoor de stap naar een reguliere werkgever (nog) te groot is, kunnen bij Caparis terecht. Een werk-/leertraject met de benodigde begeleiding zorgt ervoor dat ze arbeidsritme opdoen en belangrijke basisvaardigheden ontwikkelen.

Het AEB biedt ook volledige re-integratietrajecten waarbij mensen passend betaald werk in het reguliere bedrijf wordt geboden. Ook tijdens deze trajecten werken we aan de competenties van mensen, om daarmee de kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Het jaar 2015 was voor het bedrijfsonderdeel AEB het eerste volledige jaar na de in 2014 afgeronde reorganisatie. De kwaliteit van de dienstverlening heeft zich verder ontwikkeld en is goed. Wij constateren tevens dat, op het gebied van re-integratie, er sprake is van een goede samenwerking tussen Caparis en enkele van de aangesloten gemeenten. Wij willen goed blijven aansluiten op de wensen en behoeften van de trajectdeelnemers en gemeenten en zo het succesvol afronden van trajecten vergroten. Om dit te realiseren, biedt Caparis verschillende soorten dienstverlening en trajecten aan. Op hoofdlijnen wordt onderscheid gemaakt tussen trajecten met de volgende trajectdoelstellingen:

- het stellen van een diagnose naar de mogelijkheden van de deelnemer;
- het arbeidsfit houden of maken van de deelnemer;
- het realiseren van uitplaatsing van de deelnemer.

Naast deze trajecten wordt ook andere dienstverlening aangeboden zoals het uitvoeren van loonwaardemetingen, jobcoaching, 2^e spoor trajecten, sociale activering, enzovoorts. De trajecten worden uitgevoerd voor iedereen die niet zelfstandig in staat is om het minimumloon te verdienen zoals Wajong, VSO/PrO-jongeren, mensen die onder de nieuwe beschutte voorziening van de Participatiewet vallen, enzovoorts.

Om succesvol te zijn werkt Caparis samen met o.a. de gemeenten Smallingerland en Heerenveen. Met de gemeente Smallingerland wordt intensief samengewerkt op het gebied van accountmanagement van werkgevers en het ontwikkelen van de trajectdienstverlening. Door het accountmanagement samen op te pakken, zijn in 2015 door de gemeente Smallingerland en Caparis samen enkele mooie successen gerealiseerd. Hierdoor zijn mensen vanuit de bijstand uitgestroomd naar een dienstverband. Ook heeft Caparis in 2015 een aantal speciale workshops gegeven voor uitkeringsgerechtigden van de gemeente Smallingerland. Met deze workshops werden de uitkeringsgerechtigden voorbereid op de banenmarkt in Drachten. De deelnemers kregen tijdens de workshops een training hoe zichzelf te presenteren om zo de kansen op een baan te vergroten.

De eind 2014 gestarte samenwerking met de gemeente Heerenveen richt zich op het gezamenlijk plaatsen van mensen met loonkostensubsidie (Participatiewet) bij werkgevers in de gemeente. Dit heeft in 2015 inmiddels geresulteerd in de eerste plaatsingen bij werkgevers. In 2016 zal de samenwerking worden voortgezet.

Caparis werkt ook steeds meer samen met het UWV en de collega Sw-bedrijven Empatec en NEF. In samenwerking met deze partijen is Caparis een pilot gestart met als doel om in 2015 en 2016 totaal 40 Wajongers te plaatsen op een externe werkplek (minimaal 20 uur per week). Van de 40 plaatsingen dient Caparis er 20 te realiseren. Alle betrokken partijen hebben de ambitie om de inzet en re-integratie van Wajongers in Friesland gezamenlijk vorm te geven. Het UWV, Empatec, NEF en Caparis willen de aanwezige kennis, kunde en ervaring op dit gebied met elkaar delen. Door het UWV is budget beschikbaar gesteld om de pilot uit te voeren. We zetten ons gezamenlijk maximaal in om een goede pilot uit te kunnen voeren. Ultimo 2015 had Caparis 19 plaatsingen gerealiseerd. Het project liep tot 1 juli 2016. De projectdoelstelling van 20 is gerealiseerd.

Caparis heeft niet alleen met Empatec en NEF samengewerkt voor de pilot met het UWV. Samen met Empatec en NEF heeft Caparis ook een pilot functiecreatie bij de provincie Fryslân uitgevoerd. In april 2014 zijn vijf landelijke pilots functiecreatie bij gemeenten en provincies van start gegaan. Het doel van de pilots was om ervaring op te doen met functiecreatie bij de overheid. De bevindingen werden vervolgens regionaal en landelijk gedeeld; met elkaar en met anderen die zelf aan de slag willen of zijn met functiecreatie. Zo hoefde niet elke organisatie het wiel opnieuw uit te vinden en is een platform geboden om mogelijke oplossingen te bespreken voor vragen als 'hoe zorgen we voor draagvlak?' en 'wat zijn haalbare doelen om te stellen?'. De pilot is in 2015 succesvol afgerond. Vanwege het succes van deze pilot is Caparis in de loop van 2015 gestart met een pilot functiecreatie met het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid. Dit is één van de vier landelijke pilots tussen jeugdzorginstanties en Sw-bedrijven. De pilotorganisaties gaan werkprocessen anders inrichten en taken herschikken, zodat (hoger) geschoolde medewerkers kunnen worden ingezet voor het werk waarvoor ze zijn opgeleid. Daarnaast worden eenvoudige taken samengevoegd tot één of meer functies en opnieuw opgenomen in de werkprocessen. Op die manier ontstaan nieuwe banen en komen hoger opgeleiden beter toe aan de taken die passen bij hun opleiding en functie. Zo doet iedereen het werk waar hij goed in is.

Het AEB is voor het uitvoeren van trajecten gecertificeerd voor het keurmerk 'Blik op Werk'⁵. In het 4^e kwartaal heeft de jaarlijkse audit plaatsgevonden en dat heeft geleid tot een verlenging van het keurmerk voor Caparis.

In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen van het AEB weergegeven:

Omschrijving	Begroting 2015	Feit 2015	Feit 2014
Netto toegevoegde waarde	€ 793.000	€ 636.000	€ 712.000
Bedrijfsresultaat	€ 12.000	-/- € 146.000	-/- € 485.000
Bezetting Sw-medewerkers	2 fte	1 fte	44 fte
Bezetting kaderpersoneel	9 fte	9 fte	11 fte

Caparis had in 2015 gemiddeld 80 fte's trajectdeelnemers actief (begroting 126 fte's/2014: 91 fte's). Bij nagenoeg alle gemeenten bleef het aantal trajectdeelnemers achter ten opzichte van de verwachting. Daarnaast was er in het 2^e en 3^e kwartaal sprake van een substantiële daling van het aantal aangemelde trajectdeelnemers. In het 4^e kwartaal is de instroom van trajecten weer toegenomen, maar dit was niet toereikend om het begrote aantal te realiseren. We constateren dat er bij de gemeenten nog terughoudendheid is over de aanmelding van trajectdeelnemers omdat er nog veel onduidelijk is over de financiële consequenties van de doorgevoerde decentralisaties van het Rijk. De aanwezige infrastructuur was ook ingesteld op het hogere aantal trajecten.

Van de in 2015 afgesloten trajecten is van 92% (2014: 96%) het vooraf gedefinieerde doel gerealiseerd. In totaal zijn 490 trajecten afgesloten inclusief 30 trajecten die al na de intake zijn afgesloten, omdat Caparis geen passend traject kon bieden of waarvan geconcludeerd is dat het volgen van een traject niet zinvol zou zijn. Van 74 trajecten is de doelstelling niet gerealiseerd door een oorzaak buiten de directe beïnvloedingssfeer van Caparis. Dit om onder andere de redenen zoals hieronder opgesomd:

- voortijdige beëindiging in verband met ziekte;
- voortijdige beëindiging na overleg met of op verzoek van de gemeente;
- voortijdige beëindiging in verband met vervoersproblemen;
- voortijdige beëindiging omdat de deelnemer gedurende het traject is verhuisd en het traject daarom niet heeft afgerond;
- het niet mee willen werken aan het traject door de deelnemer (bijv.: grotendeels afwezig).

De hierboven genoemde oorzaken worden daarom niet meegerekend bij het bepalen van het slagingspercentage van de trajecten. In het overzicht op de volgende pagina is per gemeente het aantal afgesloten trajecten in de periode 1 januari 2015 tot en met 31 december 2015 weergegeven; inclusief het percentage trajecten waarvan de doelstelling is gehaald.

⁵ Blik op Werk is een onafhankelijk kwaliteits- en kennisinstituut dat zich inzet voor de kwaliteit van dienstverlening op het gebied van duurzame arbeidsdeelname.

Klant	Bruto afgesloten trajecten	Af: niet gestart na intake	Af: doel niet behaald buiten beïnvloeding Caparis	Netto afgesloten trajecten	Doel gehaald	Percentage doel gehaald
Gemeente Achtkarspelen	1	-	-	1	1	100%
Gemeente Heerenveen	69	4	7	58	58	100%
Gemeente Leeuwarden	55	9	16	30	29	97%
Gemeente Ooststellingwerf	14	1	-	13	13	100%
Gemeente Opsterland	8	-	-	8	8	100%
Gemeente Smallingerland	316	12	42	262	231	88%
Gemeente Tytsjerksteradiel	3	-	-	3	3	100%
Gemeente Weststellingwerf	1	-	-	1	1	100%
Overige klanten	23	4	9	10	10	100%
Totaal	490	30	74	386	354	92%

Van de in 2015 afgesloten trajecten, hebben 45 trajecten het realiseren van een uitplaatsing als trajectdoelstelling. Hiervan zijn 9 trajecten voortijdig beëindigd door oorzaken buiten de directe beïnvloedingssfeer van Caparis (zie toelichting eerder). De overige 36 trajectdeelnemers hebben het volledige traject doorlopen. Totaal heeft dit geleid tot 12 uitplaatsingen, resulterend in een slagingspercentage van 33%. Van de overige 24 deelnemers zijn 4 deelnemers om andere redenen uitkeringsonafhankelijk en zijn de resterende 20 deelnemers in een ander traject gestroomd omdat ze nog niet klaar waren voor de reguliere arbeidsmarkt. Uit andere trajecten, waar reguliere uitplaatsing niet het doel was, zijn 36 deelnemers geplaatst op een reguliere baan. De uitplaatsingen leiden voor de betreffende gemeente(n) in een besparing op de uitkeringslasten.

Ultimo het 4^e kwartaal zijn er 146 lopende trajecten. Deze trajecten zijn hierboven nog niet meegeteld, omdat pas bij het afsluiten van een traject wordt bepaald of een trajectdoelstelling is gerealiseerd. In onderstaand overzicht, is het aantal lopende trajecten per 31 december per klant weergegeven.

Opdrachtgever	trajecten
Gemeente Heerenveen	21
Gemeente Leeuwarden	13
Gemeente Ooststellingwerf	2
Gemeente Opsterland	3
Gemeente Smallingerland	90
Gemeente Weststellingwerf	1
UWV	13
Derden	3
Totaal	146

2.1.3 Detacheringen/Begeleid Werken/Business Post/Schoonmaak

Dit bedrijfsonderdeel bestaat uit verschillende activiteiten. De activiteiten Detacheringen en Begeleid Werken richten zich primair op het plaatsen en begeleiden (jobcoaching) van Sw-medewerkers, maar ook andere doelgroepen, bij werkgevers. Business Post verzorgt voor veel instellingen en klanten de sortering en bezorging van post tegen concurrerende tarieven. De activiteit Schoonmaakservice is gespecialiseerd in het – samen met private schoonmaakbedrijven – kwalitatief goed schoonmaken van verschillende objecten. En dit alles met mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt. In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen weergegeven.

Omschrijving	Begroting 2015	Feit 2015	Feit 2014
Netto toegevoegde waarde	€ 6.787.000	€ 6.435.000	€ 6.773.000
Bedrijfsresultaat	€ 3.750.000	€ 3.814.000	€ 3.800.000
Bezetting Sw-medewerkers	402 fte	385 fte	405 fte
Bezetting kaderpersoneel	25 fte	22 fte	23 fte

Uit bovenstaande tabel blijkt dat, ondanks de achterblijvende netto toegevoegde waarde⁶ (hierna: NTW), het begrote resultaat is verbeterd. Het aantal individuele detacheringen bleef echter achter ten opzichte van de begroting. De begroting 2015 was te optimistisch. Daarnaast was in het 1^e kwartaal van 2015 sprake van een langdurige griepgolf. Dit heeft ook duidelijk zijn weerslag gehad op de omzet van de detacheringen. Zo blijkt dat er te weinig geschikte Sw-medewerkers zijn om alle vacatures in te kunnen vullen. De kloof is niet altijd te overbruggen met verdere ontwikkeling van de Sw-medewerkers.

De afgelopen jaren heeft Caparis een enorme groei gerealiseerd in het aantal detacherings- en BW-plaatsingen. Hierdoor is het potentieel extern te plaatsen Sw-medewerkers opgedroogd. Caparis heeft nog wel voldoende vacatures van werkgevers om mensen op te plaatsen. Door het tekort aan Sw-medewerkers die op deze vacatures kunnen worden geplaatst, richten de accountmanagers van de afdeling Detacheringen zich ook op het realiseren van plaatsingen van trajectdeelnemers/uitkeringsgerechtigden. Mede door de inzet van de accountmanagers, hebben tientallen trajectdeelnemers een contract aangeboden gekregen bij een werkgever (zie ook paragraaf 2.1.2). Dit heeft een positief effect op de uitkeringslast van de betreffende gemeente. De plaatsingen worden mede gerealiseerd door een goede samenwerking met enkele gemeenten (bijvoorbeeld door samen het accountmanagement uit te voeren).

De accountmanagers van Caparis zijn ook actief betrokken bij de Arbeidsmarktregio Fryslân (samenwerkingsverband Sw-bedrijven, gemeenten en UWV). De accountmanagers leveren een actieve bijdrage aan het realiseren van de plaatsingsdoelstelling van de Arbeidsmarktregio Fryslân. In 2015 zijn in de Arbeidsmarktregio Fryslân totaal 531 BAB-plaatsingen (baan afspraak banen) gerealiseerd. Hiervan zijn 89 plaatsingen (17%) gerealiseerd door de accountmanagers van Caparis⁷. Caparis levert hiermee een substantiële bijdrage aan de gerealiseerde plaatsingen in de Arbeidsmarktregio Fryslân.

⁶ Netto toegevoegde waarde: omzet minus directe productiekosten en kosten van uitbesteed werk

⁷ Bron: Plaatsingsresultaten Regionaal Werkbedrijf Fryslân 2015

Het aantal plaatsingen Begeleid Werken is gestegen van gemiddeld 127 fte over 2014 naar gemiddeld 130 fte over 2015. Hiermee zijn de achterblijvende detachingsplaatsingen deels gecompenseerd. Wij hebben in november en december 2015 de beschikkingen inzake de bonus Begeleid Werken 2013 ontvangen. De ontvangen bonus is € 115.000 hoger dan waarmee in de begroting 2015 rekening was gehouden.

Caparis Business Post verzorgt inmiddels voor veel bedrijven en instellingen de sortering en bezorging van de post. Business Post heeft een aantrekkelijke propositie voor klanten op het gebied van postbezorging. Business Post hanteert 24-uurs postbezorging tegen scherpe tarieven. De landelijke trend van dalende postvolumes was in 2015 ook merkbaar bij Business Post. In 2014 heeft Business Post nog een stijging van de postvolumes gerealiseerd door zowel acquisitie van nieuwe klanten maar ook door de gemeenteraadsverkiezingen. De krimp van postvolumes in 2015 kon deels worden gecompenseerd door het acquireren van nieuwe klanten. Caparis mag vanaf medio 2015 ook de post sorteren en bezorgen voor de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân. Daarnaast zijn de contracten met de gemeenten Smallingerland en Leeuwarden verlengd. Naast de krimp in postvolumes, hebben we in 2015 geconstateerd dat een groter aandeel van de aangeleverde post betrekking heeft op het gebied waar Caparis Business Post niet bezorgd. Hierdoor is naar verhouding meer post uitbesteed aan andere postbedrijven. Ook de griepgolf in het 1^e kwartaal van 2015 heeft geleid tot meer uitbesteding aan andere postbedrijven.

Caparis Schoonmaakservice heeft de in 2012, 2013 en 2014 ingezette en gerealiseerde groei weten te consolideren in 2015. Enkele contracten die in 2015 afliepen, zijn door de klanten verlengd. Schoonmaakservice is een belangrijke activiteit voor het ontwikkelen van mensen die niet zelfstandig in staat zijn het minimumloon te verdienen. Schoonmaakservice heeft te kampen met een tekort aan geschikt Sw-personeel. Meerdere gemeenten zien inmiddels de meerwaarde van de activiteit Schoonmaakservice als werkleerbedrijf. Dit heeft ertoe geleid dat enkele gemeenten onder voorwaarden uitkeringsgerechtigden een traject via Caparis Schoonmaakservice aanbieden om zo hun kansen op uitstroom naar de reguliere arbeidsmarkt te vergroten. In 2015 hebben het hele jaar tussen de 5 en 10 uitkeringsgerechtigden gewerkt bij Schoonmaakservice. Hiervoor hebben zij een (tijdelijk) contract aangeboden gekregen. Door de mix van Sw- en reguliere medewerkers is Schoonmaakservice in staat om alle opdrachten tegen een goede kwaliteit en met een acceptabele prijs uit te voeren. Schoonmaakservice levert inmiddels een belangrijke bijdrage aan de financiële en sociale resultaten van Caparis. Door het plaatsen van uitkeringsgerechtigden op contract, levert Schoonmaakservice ook een bijdrage aan het verlagen van de uitkeringslast voor de aangesloten gemeenten.

2.1.4 Groenservice

Het bedrijfsonderdeel Groenservice is verantwoordelijk voor de groenvoorziening. Het werk wordt deels uitgevoerd in de vorm van bestekken. Het grootste deel wordt echter uitgevoerd door gedetacheerde medewerkers bij groenafdelingen van gemeenten of private hoveniersbedrijven. Naast de groenvoorziening, heeft Caparis Groenservice ook de beschikking over een

houtkloverij. In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen van Groenservice weergegeven.

Omschrijving	Begroting 2015	Feit 2015	Feit 2014
Netto toegevoegde waarde	€ 5.536.000	€ 5.659.000	€ 5.984.000
Bedrijfsresultaat	€ 1.589.000	€ 2.265.000	€ 1.983.000
Bezetting Sw-medewerkers	435 fte	402 fte	441 fte
Bezetting kaderpersoneel	21 fte	20 fte	19 fte

Groenservice blijft zich positief ontwikkelen. Zo wordt Groenservice ook steeds vaker ingezet voor het plaatsen van mensen die niet zelfstandig in staat zijn het minimumloon te verdienen. Deze mensen krijgen, al dan niet na een proefplaatsing, een tijdelijk arbeidscontract en kunnen bij Groenservice aan het werk. Hier leren ze het hoveniersvak en kunnen ze vervolgens uitstromen naar een regulier hoveniersbedrijf. Groenservice heeft een goede samenwerking met enkele private hoveniersbedrijven op dit gebied. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor succes.

De bezuinigingen op het groenonderhoud bij gemeenten zijn duidelijk merkbaar bij Groenservice. Jaarlijks dalen de budgetten voor groenonderhoud bij de gemeenten. In vergelijking met 2014 had Groenservice circa € 230.000 minder omzet bij de aangesloten gemeenten gerealiseerd. De oorspronkelijk begrote daling bedroeg € 569.000 ten opzichte van de realisatie 2014. Door extra regie- en winterwerk in het 1^e en 4^e kwartaal van 2015 (mede door het zachte najaar) is de omzetsdaling nog beperkt gebleven.

De verbetering van het bedrijfsresultaat van Groenservice wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een verbetering van de NTW per fte en verdere kostenbesparing. Net als in 2013 en 2014, heeft Groenservice in 2015 wederom de omvang van het machinepark en materieel gereduceerd. Ook hebben de lage brandstofprijzen een positief effect op het resultaat. Het bedrijfsresultaat van Groenservice wordt voor € 182.000 eenmalig positief beïnvloed door de vrijval van de voorzieningen voor langdurig zieken (door sterfgeval medewerker) en bodemsanering (vrijspraak door rechter).

De activiteiten van Groenservice kenmerken zich door een sterk seizoenspatroon. Er is een piek aan werkzaamheden in het 2^e en 3^e kwartaal; in het 1^e en 4^e kwartaal is sprake van onvoldoende groenwerk voor alle medewerkers. De in het 1^e en 4^e kwartaal beschikbare personele capaciteit van Groenservice is ingezet bij andere activiteiten zoals Business Post, FoodPack, Montage en MultiPack. Met de inzet van deze Sw-medewerkers kunnen alle orders tijdig worden verwerkt. Door de omvang van Caparis kan Caparis snel schakelen met personele bezetting wanneer zich productiepieken voordoen. In de zomerperiode heeft Groenservice tijdelijk uitzendkrachten ingezet om alle werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren.

Groenservice investeert jaarlijks in de ontwikkeling van de Sw-medewerkers. Zo zijn de cursussen VCA⁸, motorkettingzaag en bosmaaier weer door een grote groep Sw-medewerkers met succes afgerond. Alle Sw-medewerkers zijn bovendien getraind op het veilig werken langs de weg. Tot slot is ook op het gebied van de ISO-certificering een succes behaald. Groenservice is wederom geslaagd voor de extern uitgevoerde audit voor de ISO-certificering.

2.1.5 Industrie

Het bedrijfsonderdeel Industrie bestaat uit diverse activiteiten. Deze activiteiten zijn hoofdzakelijk gericht op verpakkings- en assemblagewerkzaamheden. De verpakkingswerkzaamheden richten zich op zowel de food als non-food. De assemblagewerkzaamheden worden uitgevoerd in de elektrotechniek en fietsenbranche. Tevens zijn de groeps- en flexibele detacheringen aan industriële klanten onderdeel van Industrie. Wij hebben voor deze activiteiten een goed geëquipeerde infrastructuur. In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen van het bedrijfsonderdeel Industrie weergegeven.

Omschrijving	Begroting 2015	Feit 2015	Feit 2014
Netto toegevoegde waarde	€ 7.523.000	€ 7.512.000	€ 7.451.000
Bedrijfsresultaat	-/- € 786.000	-/- € 294.000	-/- € 682.000
Bezetting Sw-medewerkers	866 fte	872 fte	876 fte
Bezetting kaderpersoneel	45 fte	44 fte	40 fte

Uit de tabel op de vorige pagina blijkt dat het bedrijfsonderdeel Industrie een aanzienlijke verbetering van bedrijfsresultaat heeft gerealiseerd. Het bedrijfsonderdeel heeft nagenoeg het hele jaar voldoende werk gehad. Dit is een knappe prestatie geweest, mede gezien de moeilijke markt waarin enkele afdelingen van dit bedrijfsonderdeel werken. In het vervolg van deze paragraaf worden kort de belangrijkste ontwikkelingen van enkele activiteiten beschreven.

Het Grafisch Centrum opereert in een moeilijke markt. Door de digitalisering neemt de vraag naar drukwerk af en staan de marges onder druk. Desalniettemin is het Grafisch Centrum in staat geweest om de NTW en het bedrijfsresultaat te verbeteren ten opzichte van begroting en in vergelijking met vorig jaar. In 2014 werd bijna een break-even resultaat gerealiseerd. In 2015 heeft het Grafisch Centrum een positief bedrijfsresultaat gerealiseerd. Het Grafisch Centrum heeft enkele nieuwe grote opdrachten uitgevoerd. Deze opdrachten hebben in 2015 gezorgd voor structureel meer werk. Dit is een knappe prestatie in een moeilijke markt.

Caparis FoodPack⁹ is een gecertificeerd co-packer van open en gesloten foodproducten. Ook gekoelde, bevroren en diepgevroren producten worden bij FoodPack verpakt, omgepakt en herpakt. Met onze Multihead afvullijnen vullen we droge producten, zoals snoep en noten, in zakjes af. Dankzij ons erkend

⁸ VCA: Veiligheids Checklist Aannemers

⁹ Caparis FoodPack is een FSSC 22.000 en SKAL gecertificeerd co-packer van open en gesloten foodproducten. Ook gekoelde, bevroren en diepgevroren producten worden door FoodPack verpakt, omgepakt en herpakt.

bedrijfscontrolesysteem kunnen we onder e-teken afvullen. Aan het verpakken van voedsel worden hoge eisen gesteld om de voedselveiligheid te kunnen waarborgen. Om hieraan te voldoen, is FoodPack onder andere FSSC en SKAL gecertificeerd. Met de FSSC-certificering (valt onder de Global Food Safety Initiative) worden nog hogere eisen gesteld aan FoodPack (FoodPack was voorheen HACCP gecertificeerd). In het 2e kwartaal van 2015 is de audit voor het FSSC-certificaat afgerond en heeft FoodPack het FSSC-certificaat mogen ontvangen. Hiermee kunnen we bestaande, maar ook nieuwe (internationale) klanten nog beter (blijven) bedienen.

De producten van FoodPack vliegen letterlijk de hele wereld over. Voor diverse klanten verpakken we voedingsmiddelen (lunch-boxen, Beemsterkaas- & Hollandse saucijzenbroodjes, cake, mini gebakjes, enzovoorts) die door onze klanten vervolgens worden geleverd aan internationaal opererende vliegtuigmaatschappijen. Dit alles wordt bij FoodPack verpakt. Ook worden grote hoeveelheden chocoladeproducten, snoepgoed, pepernoten verpakt en koffiesticks afgevuld. Dit voor zowel nationale als internationale klanten.

Caparis FoodPack heeft, net als in 2014, gedurende het jaar 2015 zowel de NTW als het bedrijfsresultaat verder verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren en de begroting. Een grote klant heeft in 2014 een deel van de werkzaamheden weer ge-insourced. Door het acquireren van nieuwe opdrachten, bij zowel bestaande als nieuwe klanten, is FoodPack toch in staat geweest om haar resultaten in 2015 te verbeteren. Enkele afdelingen van FoodPack hebben diverse malen te kampen gehad met een tekort aan productiepersoneel. Waar mogelijk is dit opgevangen door het inzetten van Sw-medewerkers van andere bedrijfsonderdelen of afdelingen (met name Groenservice en Montage). Ook is een deel van het jaar in verlengde diensten, avondploegen en in het weekend gewerkt. Per saldo was dit op sommige (piek)momenten echter onvoldoende. Om alle orders verwerkt te krijgen, heeft FoodPack met name in de zomermaanden enkele malen productiemedewerkers via een uitzendbureau ingehuurd.

De activiteit Montage (elektro en verpakken non-food) kende een grillig verloop in de orderportefeuille. Enkele keren was sprake van een dip in het aantal orders. Door een goede coördinatie van het werk over de diverse verpakkingslocaties en het acquireren van vervangend werk heeft dit tot minder stilstand geleid. Het vervangende werk was veelal wel tegen lagere marges als het oorspronkelijke werk. Montage is voor haar activiteiten ISO-gecertificeerd. Montage heeft de eind 2015/begin 2016 uitgevoerde ISO-audit succesvol doorlopen. De assemblage van fietsen is sterk seizoensgebonden. In het 1^e half jaar van 2015 was er structureel veel werk; in de grootste piekperiode zijn ook uitzendkrachten ingehuurd om al het werk uit te voeren. Dit werk is niet alleen geschikt voor Sw-medewerkers, maar ook voor mensen die niet zelfstandig in staat zijn om het minimumloon te verdienen. Caparis en de gemeente Heerenveen zijn een samenwerking aangegaan om deze mensen te ontwikkelen tot het assembleren van fietsen. Vervolgens krijgen deze mensen, na een korte proefplaatsing, een arbeidscontract aangeboden. De samenwerking wordt voortgezet in 2016. Wij verwachten veel van deze samenwerking.

MultiPack richt zich primair op het verpakken van non-food (bijvoorbeeld cosmetica) en is goed toegerust op het in korte tijd verpakken, ompakken of herpakken van grote hoeveelheden producten. Steeds meer bedrijven weten MultiPack om deze reden te vinden. MultiPack heeft de verbetering van de resultaten in 2014 weten voort te zetten in 2015. De NTW is gestegen en het bedrijfsresultaat is minder negatief ten opzichte van voorgaande jaren en begroting.

MultiPack heeft in het 4^e kwartaal van 2015 weer een grote hoeveelheid werk verzet als gevolg van acties voor de Kerstdagen. Dit was een dusdanig grote orderstroom, dat ook een grote groep Sw-medewerkers van Groenservice bij MultiPack is ingezet om alle orders tijdig af te ronden en te verzenden naar de klanten. Begin 2015 heeft een grote klant op haar kosten een productielijn bij MultiPack geplaatst. In het 1^e kwartaal van 2015 kende deze productielijn nog de nodige opstartproblemen, maar in de loop van 2015 is de productielijn steeds beter gaan draaien. Met deze productielijn en bijbehorende meerjarige samenwerkingsovereenkomst, zal het productievolume de komende jaren naar verwachting met 50% stijgen ten opzichte van voorgaande jaren.

PostNL en Caparis werken nu ruim 2 jaren samen in het nieuwe pakkettendepot van PostNL in Leeuwarden. Zowel PostNL als Caparis zijn uitermate tevreden over de samenwerking. Ook de gedetacheerde medewerkers zijn zeer enthousiast over de nieuwe werkomgeving. In 2015 is de samenwerking ook diverse malen op Omrop Fryslân te zien geweest. Ook bij andere groeps- en flexibele detacheringen constateren we dat de samenwerking met de klanten goed verloopt. Door goed naar de klanten te luisteren, begrijpen wij welke uitdagingen een klant heeft. Met een groepsdetachering kunnen we de klant vervolgens een passende oplossing bieden die goed aansluit op de bedrijfsprocessen van de klant. Doordat een groep wordt gedetacheerd kunnen ook Sw-medewerkers worden gedetacheerd die individueel minder eenvoudig voor een detachering in aanmerking komen. Door de groep zodanig samen te stellen, kunnen ook deze medewerkers worden gedetacheerd en kan aan de eisen van de klant worden voldaan. Ook bieden groepsdetacheringen in toenemende mate mogelijkheden voor uitkeringsgerechtigden. Zij kunnen na een ontwikkeltraject bij Caparis met een arbeidscontract worden geplaatst bij één van de vele werkgevers in het netwerk van Caparis.

2.1.6 Beschermd werken

In de afgelopen jaren is er door het efficiënt inrichten van de verschillende bedrijfsonderdelen en de steeds zwaardere handicap van de nieuwe instroom Sw-medewerkers, een steeds grotere groep Sw-medewerkers ontstaan die niet meer mee kan met de huidige bedrijfsprocessen en activiteiten. Daarnaast zijn er steeds meer Sw-medewerkers die behoefte hebben aan een prikkelarme werkomgeving. Afgelopen jaren zaten deze medewerkers deels tussen trajectdeelnemers of deels in de diverse bedrijfsonderdelen.

In 2014 zijn deze Sw-medewerkers daarom bij elkaar gezet in het bedrijfs-onderdeel Beschermd Werken zodat ze een passende begeleiding kunnen krijgen en zich prettiger voelen in een werkomgeving die beter bij hen past. De financiële opbrengsten van deze groep zijn lager dan van de overige groepen, terwijl er

meer eisen aan de begeleiding worden gesteld. Gevolg: hogere begeleidingskosten. Per hoofdlocatie is hiervoor een afdeling gecreëerd: één in Leeuwarden, één in Drachten en één in Heerenveen. Daarnaast maken de Kwekerij (prikkelarme werkomgeving) en arbeidsmatige dagbesteding onderdeel uit van dit bedrijfsonderdeel. In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen van dit bedrijfsonderdeel weergegeven:

Omschrijving	Begroting 2015	Feit 2015	Feit 2014
Netto toegev. waarde	€ 519.000	€ 624.000	€ 421.000
Bedrijfsresultaat	-/- € 1.314.000	-/- € 1.121.000	-/- € 1.321.000
Bezetting Sw-medew.	274 fte	258 fte	229 fte
Bezetting kaderpers.	9 fte	9 fte	7 fte

Caparis biedt, zoals hiervoor is beschreven, vanaf 1 januari 2015 ook dienstverlening aan voor mensen die zijn aangewezen op arbeidsmatige dagbesteding (onderdeel WMO). Caparis heeft met de gemeenten Achtkarspelen, Tytsjerksteradiel, Leeuwarden, Heerenveen, Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland raamovereenkomsten afgesloten voor arbeidsmatige dagbesteding. Met de gemeente Smallingerland worden inmiddels ook gesprekken gevoerd. In 2015 is veel gedaan om de arbeidsmatige dagbesteding van Caparis onder de aandacht te brengen bij gemeenten en potentiële cliënten zoals het geven van een presentatie aan de wijkteams van de gemeente Leeuwarden, deelname aan diverse bijeenkomsten van Amaryllis in Leeuwarden en de deelname aan de "Markt van mogelijkheden" in Drachten. De ervaringen en contacten met betrokkenen zijn zeer positief. Steeds meer mensen zoeken contact met Caparis met vragen over de mogelijkheden binnen Caparis voor wat betreft de arbeidsmatige dagbesteding. In 2015 zijn de eerste cliënten bij Caparis gestart.

2.1.7 Concern

Het bedrijfsonderdeel Concern bestaat uit diverse ondersteunende afdelingen zoals Directie & Beleid, Communicatie, Vastgoedbeheer, Facilitaire zaken, ICT, Financiën & Control, HRM, Verzuimregie en Kwaliteit, Arbo & Milieu, enzovoorts. In onderstaande tabel zijn enkele kengetallen weergegeven:

Omschrijving	Begroting 2015	Feit 2015	Feit 2014
Netto toegevoegde waarde	€ 244.000	€ 394.000	€ 208.000
Bedrijfsresultaat	-/- € 163.000	-/- € 55.000	€ 1.032.000
Bezetting Sw-medewerkers	81 fte	76 fte	78 fte
Bezetting kaderpersoneel	60 fte	59 fte	62 fte

Het bedrijfsonderdeel Concern heeft, net als in 2014, een substantiële reductie in kosten gerealiseerd. We constateren bij nagenoeg alle kostencategorieën een daling van de kosten. De belangrijkste reductie van kosten doet zich voor bij de loonkosten kader (lagere personele bezetting) en huisvestingskosten. De betere resultaten van het concern zijn verdeeld onder de klanten (bedrijfsonderdelen) van het concern. Dit is in 2014 niet gedaan.

Op het gebied van vastgoed is het aantal gehuurde vierkante meters verder gereduceerd. Zo heeft Caparis in Leeuwarden per 1 januari 2015 1.000 van de gehuurde 3.400 vierkante meters opgezegd en verlaten. Bovendien is per 1 december 2015 een gehuurde uitrijlocatie in Noordwolde verlaten. In 2013 is bij een voormalige huurlocatie in Gorredijk vervuilde grond geconstateerd. In 2014 is de vervuilde grond gesaneerd. Door de FUMO is er een strafrechtelijk onderzoek gestart. In de zomer van 2015 heeft Caparis een schikkingsvoorstel van het Openbaar Ministerie ontvangen. Caparis heeft echter besloten niet op het schikkingsvoorstel in te gaan. In december 2015 is de zaak voorgekomen en heeft de rechter Caparis op alle punten vrijgesproken. Door de reductie van de gehuurde vierkante meters en door kritisch naar het onderhoud te kijken, is in 2015 bespaard op de onderhoudskosten.

In 2015 is Caparis gestart met het uitvoeren van de zogeheten 'projecten Kerstens' (zie paragraaf 2.1). De hiervoor in 2015 gemaakte kosten zijn deels subsidiabel. In 2015 is voor de projecten een subsidiebate opgenomen voor een bedrag van € 183.000. In de opstelling op de vorige pagina, is dit bedrag opgenomen onder de NTW.

Naast de daling van de operationele kosten, zijn ook de rentekosten gedaald. Dit komt omdat Caparis minder geld heeft geleend. De financieringsbehoefte van Caparis is gedaald door de positieve bedrijfsresultaten en kasstromen vanaf 2013. Hierdoor is Caparis in staat om per saldo de omvang van de leningen te reduceren.

De ICT-kosten zijn, na de stijging in 2014, in 2015 weer gedaald. Microsoft was in 2013 gestart met een licentiereview en deze review is begin 2014 afgerond. Tijdens de review was geconstateerd dat Caparis op enkele punten niet volledig in lijn met de voorschriften van Microsoft heeft gehandeld. Caparis heeft dit in 2014 hersteld, resulterend in een eenmalige stijging van de licentiekosten.

Het resultaat van Caparis over 2015 wordt verlaagd door een verschuldigde Caonabetaling over 2015 en voorgaande jaren. De nabetaling was nodig omdat bij een groep SW-medewerkers geen juiste vastlegging van de Individuele Ontwikkelingsplannen heeft plaatsgevonden. Daardoor moesten deze medewerkers eerder volgens het functieloon worden betaald in plaats van het geldende minimumloon. De berekende nabetaling t/m 2015 bedraagt € 450.000.

Caparis is met ingang van 2014 een samenwerking gestart met Beijk Catering. De kantine bij Caparis in Drachten is omgevormd tot een werkleerbedrijf waar SW-medewerkers en andere doelgroepen worden opgeleid en ervaring kunnen opdoen met als doel om uiteindelijk door te stromen naar bedrijven in de horeca en catering. De pilot is in 2015 geëvalueerd, waarna is besloten om de pilot om te zetten in een definitieve samenwerking bij Caparis in Drachten.

2.2 Beweging 'van binnen naar buiten'

2.2.1 Algemeen

De GR is een samenwerkingsverband van de gemeenten Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf. Caparis voert de Wet sociale werkvoorziening uit in opdracht van de GR. Hiervoor wordt jaarlijks een overeenkomst gesloten tussen de GR en Caparis waarin specifieke doelen zijn overeengekomen ten aanzien van de beweging 'van binnen naar buiten'. In de volgende paragraaf wordt een toelichting gegeven op deze ontwikkeling.

Met ingang van 1 januari 2015 is instroom in de Wsw niet meer mogelijk. Dit heeft er onder andere toe geleid dat er met ingang van 2015 geen sprake meer is van een taakstelling en wachtlijst. In de jaarrekening 2015 komen deze aspecten dan ook niet terug.

2.2.2 Beweging 'van binnen naar buiten'

Tussen de GR en Caparis zijn de volgende doelstellingen met betrekking tot de werkladder in de jaarovereenkomst opgenomen:

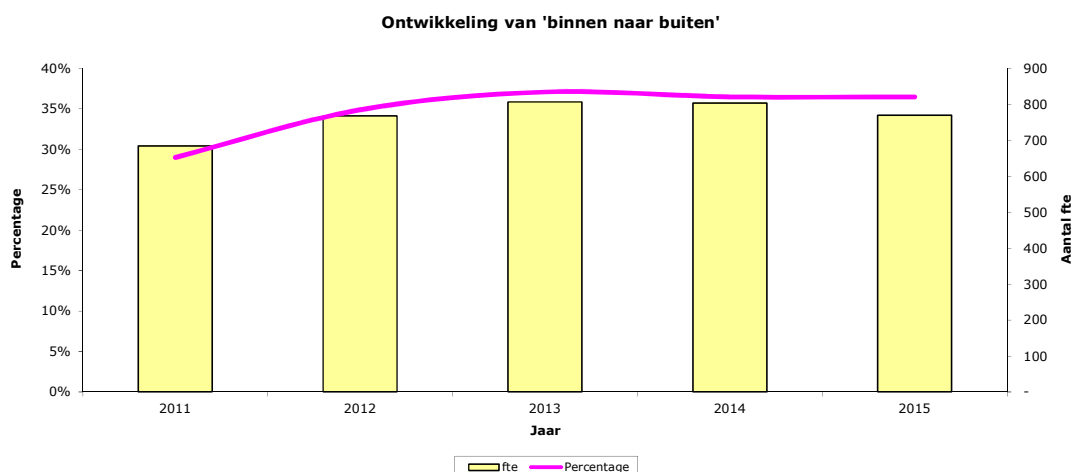
Trede werkladder	Min	Max
Detacheringen/Begeleid werken	36,0%	37,0%
Beschut buiten	14,0%	15,0%
Beschut binnen	48,0%	50,0%

In onderstaand overzicht is de stand per 31 december 2015 vergeleken met de opdracht van de GR en de eindstand 2014. Gemakshalve is in onderstaande tabel in de kolom opdracht ultimo 2015 het gemiddelde percentage van de doelstelling opgenomen.

Beweging van binnen naar buiten						
Pl. obv werkladder (in Se's)	Gemiddeld 2014		Opdracht ultimo 2015		Feit cumulatief	
	Se	%	Se	%	Se	%
Groepsdeta/Deta/Bw	852,6	36,4%	850,5	36,5%	828,8	36,6%
Beschut buiten	334,3	14,3%	337,9	14,5%	298,3	13,2%
Beschut binnen	1.157,2	49,4%	1.141,7	49,0%	1.134,9	50,2%
Schakelafdeling	-		-		-	
Totaal	2.344,1	100,0%	2.330,1	100,0%	2.262,0	100,0%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het aandeel Deta/BW ultimo 2015 36,6% bedraagt (ultimo 2014: 36,4%). Caparis NV heeft hiermee de opdracht van de GR gerealiseerd. Omgerekend naar fte (en Se) zijn per 31 december 2015 circa 770 fte (809 Se) werkzaam bij een reguliere werkgever door middel van detachering of begeleid werken. Dit is 34 fte lager in vergelijking met de eindstand 2014 (804 fte). De oorzaak hiervan is dat er geen instroom in de Wsw meer plaatsvindt, maar dat er wel sprake is van verloop (pensionering, overlijden, enzovoorts). Het gerealiseerde aandeel beschut komt vrijwel overeen met de doelstelling.

In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van het aandeel Deta/BW over de periode 2011 tot en met 2015 weergegeven.

Uit de grafiek blijkt dat het aandeel Deta/BW is gestabiliseerd. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat vanaf 2010 een enorme stijging in het aandeel Deta/BW is gerealiseerd waardoor er inmiddels weinig nieuwe potentiële Sw-medewerkers beschikbaar zijn om te plaatsen. Anderzijds wordt de stabilisering veroorzaakt doordat er geen nieuwe instroom van Sw-medewerkers meer plaatsvindt. Het grote netwerk aan bedrijven wordt door Caparis meer en meer ingezet voor het plaatsen van mensen die niet zelfstandig in staat zijn om het minimumloon te verdienen: de nieuwe doelgroep onder de Participatiewet. Deze plaatsingen vallen buiten de opdracht van de GR en zijn derhalve niet opgenomen in de jaarovereenkomst tussen de GR en Caparis. Ondanks dat er weinig potentieel is aan nieuw te plaatsen Sw-medewerkers, blijft Caparis wel investeren in het ontwikkelen van haar medewerkers. Zie paragraaf 2.6.3 voor een toelichting op de opleidingen.

2.3 Financiële ontwikkeling

In het overzicht op de volgende pagina worden enkele belangrijke financiële posten vergeleken met de begroting 2015 en de realisatie 2014. De definitie van gehanteerde kengetallen is gebaseerd op de kwartaalrapportages en begroting 2015. Deze definitie wijkt op een aantal punten af van de (wettelijk voorgeschreven) indeling zoals gehanteerd in de jaarrekening. Hiervoor is bewust gekozen omdat de gehanteerde definitie in de kwartaalrapportages en begroting beter aansluit bij de bedrijfsvoering van Caparis. Het totale resultaat sluit wel aan op het resultaat in de jaarrekening.

(x €1.000)

	Begr. 2015	Feit 2015	Feit 2014	Δ feit '15
Netto toegevoegde waarde	19.881	19.574	19.914	340-
Opbrengsten Begeleid Werken	1.521	1.686	1.637	49
Totaal opbrengsten	21.402	21.260	21.551	291-
Loonkosten kader	10.156	9.163	9.344	181-
Dienstverlening derden	154	326	465	139-
Huisvestingslasten	2.587	2.543	2.646	103-
Vervoer- en productiemiddelen	2.226	2.030	2.159	129-
Rente	243	198	259	61-
Overige kosten	3.248	2.952	2.777	175
Bedrijfskosten	18.614	17.212	17.650	438-
Bedrijfsresultaat exclusief bonus Begeleid Werken	2.788	4.048	3.901	147
Bonus Begeleid Werken	300	415	426	11-
Bedrijfsresultaat inclusief bonus Begeleid Werken	3.088	4.463	4.327	136

Caparis is zeer tevreden over de gerealiseerde financiële resultaten; zowel in vergelijking met 2014 als in vergelijking met de begroting 2015. In 2015 is een bedrijfsresultaat gerealiseerd van € 4.463.000 positief. Het bedrijfsresultaat van Caparis (inclusief bonus Begeleid Werken) is in 2015 verbeterd met € 136.000 ten opzichte van 2014. De verbetering van het bedrijfsresultaat is gerealiseerd door lagere bedrijfskosten in combinatie met een hogere NTW per fte. Nagenoeg alle activiteiten van Caparis hebben, in absolute zin, een NTW gerealiseerd die in lijn is met of lager is dan 2014. Het werk was er veelal wel, maar door de krimp van Sw-medewerkers kon niet al het werk aangenomen worden. Waar bedrijfseconomisch verantwoord zijn uitzendkrachten ingehuurd. Dit resulteert per saldo wel in een lagere marge dan wanneer het werk met Sw-medewerkers zou worden uitgevoerd. Het Grafisch Centrum, FoodPack en MultiPack hebben in absolute zin een hogere NTW gerealiseerd. De verbetering is bij deze activiteiten gerealiseerd door acquisitie van nieuwe klanten en extra opdrachten bij bestaande klanten. We constateren dat onze klanten steeds meer de toegevoegde waarde zien van FoodPack en MultiPack. Door onze infrastructuur kunnen we snel inspelen op wensen van klanten.

De bedrijfskosten van Caparis bedragen € 17.212.000 en zijn € 438.000 lager dan 2014 (€ 17.650.000). Nagenoeg alle kostencategorieën zijn in 2015 lager dan de realisatie 2014. De personeelskosten kader zijn lager dan 2014 door een lagere personele bezetting. In 2015 was de bezetting kaderpersoneel circa 2 fte lager dan 2014 (2015: 158 fte/2014: 160 fte; zie tevens paragraaf 2.6.1). De dienstverlening derden is in 2015 € 139.000 lager dan in 2014 door een ingezette reductie van inhuur derden. De kosten van vervoer- en productiemiddelen zijn lager in vergelijking met 2014 door het lage investeringsniveau in 2014 en 2015, lagere onderhoudskosten op machines (minder onderhoud dan verwacht) en door een besparing op brandstofkosten (als gevolg van de lage olieprijs). De overige kosten zijn in 2015 € 175.000 hoger dan 2014. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door lagere ICT-kosten (zie toelichting paragraaf 2.1.7) en de vrijval van de voorziening langdurig zieken (€ 80.000) en voorziening bodemsanering (€ 101.000). Anderzijds is een nabetaling opgenomen (€ 450.000) voor nagekomen Cao-verplichtingen voor de Sw medewerkers over de afgelopen jaren.

Ook ten opzichte van de begroting 2015 is het bedrijfsresultaat van Caparis verbeterd. Het bedrijfsresultaat is verbeterd met € 1.375.000. Het gerealiseerde bedrijfsresultaat bedraagt € 4.463.000 positief bij een begroot bedrijfsresultaat van € 3.088.000 positief. Deze verbetering is voornamelijk gerealiseerd door een besparing op de bedrijfskosten van € 1.402.000 en dan met name op de loonkosten van het kader. Ook op nagenoeg alle andere kostencategorieën is een kostenbesparing gerealiseerd. Zie paragraaf 2.1 voor een nadere toelichting per bedrijfsonderdeel.

De loonkosten van het kader zijn € 993.000 lager dan begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de bezetting circa 8 fte lager is ten opzichte van de begroting (begroting: 166 fte/realisatie: 158 fte). Daarnaast zijn eind 2014 met enkele kadermedewerkers afspraken gemaakt over hun vertrek bij Caparis. De kosten hiervan zijn volledig in 2014 verantwoord, maar de loonkosten waren (deels) opgenomen in de begroting 2015. Voor diensten derden zijn meer kosten gemaakt. Op bepaalde afdelingen zijn medewerkers ingehuurd ter overbrugging van ziekte, een piek in werkzaamheden en om eigen medewerkers verder te ontwikkelen. De huisvestingslasten zijn in lijn met de begroting.

De rentelasten zijn € 45.000 lager dan begroot. Dit komt omdat Caparis minder geld heeft geleend (ten opzichte van de begroting). In de begroting 2015 was er nog van uit gegaan dat kortlopend kasgeld moest worden geleend. Dit is uiteindelijk niet nodig geweest in 2015. De financieringsbehoefte van Caparis daalt als gevolg van de positieve bedrijfsresultaten en kasstromen vanaf 2013. Caparis is in staat om de aflossingsverplichtingen en investeringen vanuit de operationele kasstroom te financieren. Hierdoor kan Caparis de omvang van de leningen reduceren. Zie paragraaf 2.5 voor een nadere toelichting over de financiering.

De aangesloten gemeenten hebben zich in 2015 wederom maximaal ingespannen om zo veel mogelijk werk te gunnen aan Caparis. Caparis wordt door de aangesloten gemeenten als een 'preferred supplier' voor de uitvoering van de Wsw beschouwd. De gerealiseerde gemeentelijke omzet bedraagt over 2015 € 7.192.000. De gemeentelijke omzet is € 267.000 lager dan 2014 (€ 7.459.000) en € 161.000 hoger dan begroot (€ 7.031.000).

Het door Caparis gerealiseerde bedrijfsresultaat van € 4.463.000 positief wordt mede beïnvloed door enkele (niet begrote) eenmalige baten en lasten. Exclusief deze baten en lasten bedraagt het bedrijfsresultaat € 4.481.000 positief. Dit is een verbetering van € 1.393.000 ten opzichte van het begrote bedrijfsresultaat. In de tabel op de volgende pagina zijn de belangrijkste eenmalige baten en lasten weergegeven.

Omschrijving	Bedrag
Bedrijfsresultaat exclusief eenmalige baten en lasten	€ 4.481.000
<i>Eenmalige baten</i>	
Subsidie projecten motie Kerstens	€ 183.000
Hogere bonus Begeleid Werken 2013 ten opzichte van begroting	€ 115.000
Vrijval voorziening bodemsanering Gorredijk	€ 101.000
Vrijval voorziening langdurige zieken	€ 80.000
<i>Eenmalige lasten</i>	
Dotatie voorziening inactieven	€ 38.000
Overige eenmalige lasten	€ 9.000
Cao nabetaling Sw medewerkers	€ 450.000
Bedrijfsresultaat inclusief eenmalige baten en lasten	€ 4.463.000

Hieronder volgt een korte toelichting op de hierboven opgenomen eenmalige baten en lasten:

- In 2014 is de motie Kerstens aangenomen (zie paragraaf 2.1). Caparis heeft in 2015, samen met Empatec en NEF, een projectaanvraag ingediend. De projectaanvraag is goedgekeurd en in 2015 is gestart met de uitvoering van de projecten. Uit hoofde van de projectaanvraag kan Caparis voor in 2015 gemaakte kosten aanspraak maken op een bedrag van € 183.000 ter dekking van gemaakte projectkosten.
- In de begroting 2015 is rekening gehouden met de bonus Begeleid Werken 2013 voor een bedrag van € 300.000. In november en december 2015 zijn de definitieve beschikkingen ontvangen. Hieruit volgt een definitieve bonus van € 415.000 en is daarmee € 115.000 hoger dan begroot.
- In 2013 is op een voormalige huurlocatie van Caparis bodemverontreiniging geconstateerd. Vervolgens is door FUMO een strafrechtelijk onderzoek gestart. In 2013 en 2014 zijn voor de te verwachten kosten (inclusief de kosten voor sanering) voorzieningen getroffen. In december 2015 is Caparis door de rechter volledig vrijgesproken. Het resterend saldo van de voorziening bodemverontreiniging is in 2015 nagenoeg volledig vrijgevallen.
- In 2014 hebben we een voorziening voor langdurig zieken getroffen. Een collega die langdurig ziek was is ons begin 2015 helaas overleden. De getroffen voorziening valt als gevolg hiervan vrij.
- Met een aantal personeelsleden zijn in 2015 regelingen voor afvloeiing overeengekomen. Voor de verwachte kosten heeft een dotatie aan de voorziening inactieven plaatsgevonden.
- De overige eenmalige lasten betreft het verschil tussen het geschatte saldo van het ledenkapitaal 2014 en de ontvangen jaaropgaven van de veilinghuizen (€ 6.000) en de extra dotatie aan de reorganisatievoorziening O&I (€ 3.000).
- De Cao-nabetaling Sw-medewerkers heeft betrekking op het niet volledig naleven van de cao-bepalingen over de afgelopen jaren. De kosten daarvan zijn voor rekening van Caparis.

2.4 Investerings

Caparis is in 2015, net als in voorgaande jaren, terughoudend geweest ten aanzien van het doen van investeringen. Vanwege de onzekerheid over de

Participatiewet en de gevolgen die de implementatie van de Participatiewet voor de toekomstige opdracht van Caparis kan hebben, zijn alleen de hoogstnoodzakelijke investeringen uitgevoerd. Caparis heeft voor € 216.000 aan investeringen uitgevoerd. Dit is substantieel lager dan was opgenomen in de begroting 2015 (€ 800.000). De in 2015 uitgevoerde investeringen zijn hoofdzakelijk vervangingsinvesteringen en investeringen voor het verder optimaliseren van de productieprocessen. Hiermee wordt getracht, ondanks de krimpende bezetting, de klantorders (omzet) in de toekomst te kunnen behouden. Belangrijke investeringen in 2015 zijn:

- vervanging ICT-middelen (server);
- aanschaf softwarelicenties;
- vervanging snijmachine Grafisch Centrum;
- vervanging interne transportmiddelen;
- aanschaf transportbanden MultiPack;
- aanschaf koelinstallatie FoodPack;
- vervanging compressor FoodPack;
- vervanging codeermachine MultiPack;
- vervanging omroepinstallatie locatie Leeuwarden;
- vervanging wastroggen locatie Drachten;
- vervanging schrobzuigmachine Schoonmaak;
- vervanging vloerbedekking/marmoleum locatie Leeuwarden.

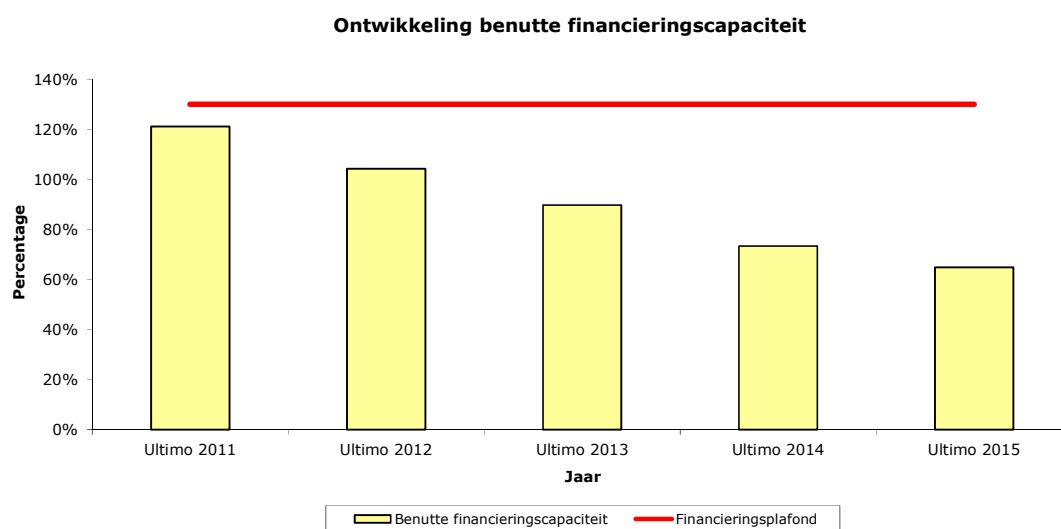
De afgelopen jaren zijn investeringen vaak uitgesteld; door het plegen van extra onderhoud was dit vaak nog mogelijk. Dit heeft tot gevolg dat sommige activa op dit moment het einde van de economische en technische levensduur hebben bereikt. Deze activa zullen in de toekomst mogelijk moeten worden vervangen om de continuïteit van de bedrijfsvoering niet in gevaar te brengen, additionele lasten in de toekomst te voorkomen en om te voldoen aan wet- en regelgeving (onder andere ten aanzien van hygiëne).

2.5 Financiering

Caparis wordt gefinancierd door de GR. Het financieren via de GR heeft als voordeel dat de financieringslasten lager zijn dan wanneer Caparis rechtstreeks door een financiële instelling wordt gefinancierd. De financiering van Caparis vindt plaats in de vorm van zowel langlopende als kortlopende geldleningen. In 2015 zijn geen nieuwe langlopende leningen aangetrokken. Ook zijn er geen kortlopende leningen aangetrokken (begroting € 1.500.000). De lagere financieringsbehoefte wordt veroorzaakt door de sterke verbetering van de bedrijfsresultaten vanaf 2013. De positieve bedrijfsresultaten vanaf 2013 hebben geleid tot een positieve operationele kasstroom. Caparis is in staat geweest om vanuit deze positieve operationele kasstroom zowel de investeringen (€ 216.000) als de aflossingsverplichtingen (€ 1.797.000) te voldoen. Hiermee heeft Caparis wederom een belangrijke stap gezet in het afbouwen van de leningenportefeuille.

In de financieringsovereenkomst met de GR is een plafond opgenomen voor de maximale leencapaciteit van Caparis. De maximale leencapaciteit van Caparis bedraagt 130% van de vaste activa. Per 31 december 2015 heeft Caparis voor 65% aan leningen opgenomen. Dit is een daling van 8% ten opzichte van 31 december 2014 (73%). In de grafiek op de volgende pagina wordt de

ontwikkeling van de financieringsbehoefte versus de maximale leencapaciteit van de afgelopen jaren weergegeven.

Wij verwachten in 2016 geen financieringsproblemen.

2.6 Personele ontwikkeling

2.6.1 Bezetting

In onderstaand overzicht is de gemiddelde personele bezetting 2015 vergeleken met de gerealiseerde personele bezetting 2014 en de begrote personele bezetting 2015.

Bezetting		Begr 2015*	Feit 2015	Feit 2014	Δ feit '15
Sw-medewerkers in dienst	Se	2.189	2.117	2.201	84-
	fte	2.060	1.993	2.074	81-
Aantal Begeleid Werken	Se	141	145	143	2
	fte	124	130	127	3
Kader rechtstreeks bij NV	fte		81	75	6
	Kader via GR	fte	166	77	85
		166	158	160	2-
Inhuur kaderpersoneel	fte	3	5	7	2-
Totale bezetting	fte	2.353	2.286	2.368	82-

* Voor het aantal kaderleden wordt in de begroting geen onderscheid gemaakt tussen dienstverbanden rechtstreeks bij de NV of dienstverbanden bij de GR.

Uit voorgaand overzicht blijkt dat het aantal Sw-medewerkers in 2015 is gedaald met 81 fte's ten opzichte van 2014. In de begroting 2015 van Caparis was rekening gehouden met een bezetting van 2.060 Sw-medewerkers. Met ingang van 1 januari 2015 vindt er geen instroom in de Wsw meer plaats. Het bestuur van de GR heeft in 2014 besloten om met ingang van 1 oktober 2014 geen nieuwe plaatsingen meer te realiseren. Dit heeft tot gevolg gehad dat de

taakstelling 2014 niet volledig is benut. De begroting 2015 van Caparis is voor dit besluit opgesteld en is uitgegaan van een volledige benutting van de taakstelling 2014. Omdat er over 2014 per saldo sprake was van een onderrealisatie, was de bezetting aan het begin van 2015 al lager dan begroot.

In onderstaand overzicht is de gemiddelde realisatie van Sw-medewerkers per gemeente in Se weergegeven. Dit betreft alleen de bij Caparis geplaatste Sw-medewerkers per gemeente.

Gemeente	Se (afgerond)
Achtkarspelen	194
Heerenveen	361
Leeuwarden	546
Ooststellingwerf	157
Opsterland	153
Smallingerland	419
Tytsjerksteradiel	164
Weststellingwerf	203
Overige gemeenten	65
Totaal bezetting in Se	<u><u>2.262</u></u>

Het dagelijks en algemeen bestuur van de GR heeft op 5 december 2014 een besluit genomen over de tijdelijke contracten die aflopen vanaf 1 januari 2015. De Sw-medewerkers die naar verwachting duurzaam zijn aangewezen op een beschutte werkplek, krijgen na afloop van hun laatste tijdelijke contract een contract voor onbepaalde tijd. Voor de overige Sw-medewerkers van wie het laatste tijdelijk contract afloopt, gaan de gemeenten op zoek naar een andere werkplek.

Het gemiddeld aantal Sw-medewerkers geplaatst via een Begeleid Werken contract is in 2015 verder gestegen. Gedurende heel 2015 was sprake van een hoger aantal BW-plaatsingen ten opzichte van de begroting. Ultimo december zijn 129 fte/144 Se geplaatst via een Begeleid Werken contract.

In 2013 is een nieuwe cao voor Sw-medewerkers van kracht geworden. De nieuwe cao was geldig tot en met 31 december 2013. Vervolgens hebben tussen de werkgeverskoepel en vakbonden gesprekken plaatsgevonden voor een nieuwe cao. Op 22 december 2015 zijn de partijen betrokken bij de onderhandelingen voor de cao Sw een onderhandelaarsakkoord overeengekomen. Hiermee is er na een lange periode van onzekerheid duidelijkheid voor de Sw-medewerkers gekomen over de cao. De looptijd van de nieuwe cao is van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2018. Caparis is geen partij in de cao-onderhandelingen.

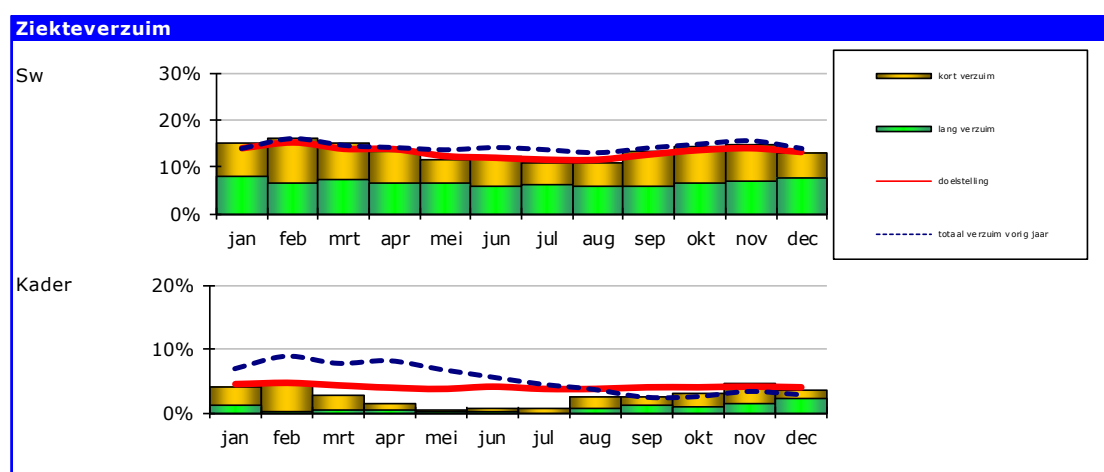
De cao voor kaderpersoneel was geldig tot en met 31 december 2015. De werkgevers- en werknemersvertegenwoordiging zijn in 2015 de gesprekken voor een nieuwe cao gestart. In januari 2016 werd bekend gemaakt dat de VNG en de vakbonden FNV, CNV en CMHF een principeakkoord hebben afgesloten over de cao Gemeenten. Het akkoord is een kortdurende cao met procesafspraken en een loonafpraak. De cao loopt van 1 januari 2016 tot 1 mei 2017. Caparis is geen partij in de cao-onderhandelingen voor kaderpersoneel.

Het aantal kadermedewerkers is gedurende 2015 verder gedaald. Hierdoor komt de gemiddelde bezetting kadermedewerkers over 2015 uit op 158 fte; dit is een daling van gemiddeld 2 fte's ten opzichte van het gemiddelde over 2014. Als gevolg van de onzekerheid betreffende de Participatiewet, heeft Caparis er voor gekozen om niet alle vacatures per definitie in te vullen. Indien mogelijk, wordt door het intern herschikken van kaderpersoneel getracht interne vacatures op te vullen.

Naast het kaderpersoneel, heeft Caparis ook een kleine flexibele schil in de vorm van tijdelijke inhuur van kadermedewerkers. Caparis heeft gemiddeld over 2015 5 fte's aan personeel ingehuurd. Dit is een daling van 2 fte's ten opzichte van het gemiddelde over 2014 (7 fte's). Gedurende 2015 is de inhuur van kadermedewerkers verder afgebouwd. De ingehuurde krachten dienen met name als (tijdelijke) vervanging van medewerkers die als gevolg van ziekte zijn uitgevallen, het opvangen van pieken in de productie en voor het ontwikkelen van eigen medewerkers.

2.6.2 Ziekteverzuim

In onderstaande grafiek wordt het verloop van het ziekteverzuim gedurende 2015 per maand weergegeven.

In onderstaande tabel is het ziekteverzuim in percentages weergegeven. In deze tabel is onderscheid gemaakt tussen ziekteverzuim Sw en ziekteverzuim kader, zowel kort als lang verzuim.

		Feit heel 2014	Feit heel 2015	Doel heel 2015
Sw	kort	4,3%	5,0%	6,2%
	lang	9,9%	8,2%	7,3%
	totaal	14,2%	13,2%	13,5%
Kader	kort	1,3%	1,4%	2,8%
	lang	3,9%	1,1%	1,5%
	totaal	5,2%	2,5%	4,3%

Het kortdurend ziekteverzuim Sw bedraagt 5,0% en is 1,2% lager dan begroot en 0,7% hoger dan in 2014. In het 1e kwartaal 2015 heerste er in Nederland een griepgolf. Dit heeft ook duidelijk zijn weerslag gehad op het ziekteverzuim Sw gedurende het 1e kwartaal. In het 2e, 3e en 4e kwartaal heeft het ziekteverzuim Sw zich positief ontwikkeld. Dit was toereikend om het verzuim als gevolg van de griepgolf te compenseren. Ook het kort verzuim van het kader is lager dan begroot en komt op 1,4%. Ten opzichte van 2014 is het kort verzuim 0,1% hoger.

In zijn algemeenheid kan worden geconcludeerd dat het ziekteverzuim voornamelijk lang verzuim betreft. Er is een grote groep Sw-medewerkers die langdurig ziek is (doel: 7,3%/realisatie 8,2%) en dit beperkt de mogelijkheden aanzienlijk om het gemiddelde percentage te verlagen. Er is geen sluitende verklaring voor het hogere aantal langdurig zieken. Uit landelijk onderzoek blijkt dat de bij de Caparis aangesloten gemeenten procentueel meer Sw-medewerkers met een ernstige arbeidshandicap hebben (GR: 25%/landelijk 12%). Vermoed wordt dat hier een relatie ligt met de hoogte van het ziekteverzuim. Daarnaast kan de onzekerheid rond de ontwikkelingen in de sociale werkvoorziening ook van invloed zijn op het ziekteverzuim.

Caparis NV is in 2014 gestart met het verder optimaliseren van het verzuimbeheer; dit naar aanleiding van een uitgevoerde externe evaluatie. We constateren dat dit in 2015 tot een verlaging van het verzuim heeft geleid. Desalniettemin blijft het ziekteverzuim hoog op de agenda van Caparis staan.

2.6.3 Opleidingen

De scholingsactiviteiten, die onder de verantwoordelijkheid van Caparis Talent worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op de cao Wsw en gericht op de ontwikkeling van de medewerker. Het primaire doel van opleiden is het uitstromen naar een reguliere werkplek en het vergroten van de flexibiliteit van de medewerkers. Daarnaast worden Sw-medewerkers geschoold om beter te kunnen functioneren op de bestaande werkplek. In diverse functies is het verplicht om over bepaalde vakgerichte certificaten te beschikken.

Gezien de doelgroep is het noodzakelijk dat Caparis Talent 'op maat' scholing aanbiedt. De opleidingen worden zowel intern als extern verzorgd en zijn qua lesmateriaal en lestempo aangepast. Ook zijn er gespecialiseerde docenten aanwezig. Alle gefaciliteerde opleidingen worden afgesloten met een bewijs van deelname, certificaat of diploma. Het opleidings-instap-niveau begint met de training basisvaardigheden waar medewerkers taal-, reken-, digitale- en werknemersvaardigheden leren. Veel Sw-medewerkers worden op opleidingsniveau 1, basisvaardigheden MBO, geschoold.

De opleidingsprogramma's zijn in twee categorieën te onderscheiden, namelijk:

- Technische opleidingen, die vereist zijn bij de uitvoering van het werk (bijvoorbeeld motorkettingzagen, bosmaaien, VCA gerelateerde arbeid).
- Competentiegericht onderwijs, gericht op de verdere ontwikkeling van de Sw-medewerkers (productiviteit, samenwerken/collegialiteit,

arbeidsverhoudingen, doorzettingsvermogen, communiceren, zelfstandigheid, flexibiliteit etc.).

In vooral de competentiegerichte opleidingen is vaak een sportcomponent aanwezig, om de algemene gezondheid en het welbevinden te verbeteren. In 2015 is wederom een grote hoeveelheid scholingsactiviteiten georganiseerd. Enkele van de georganiseerde activiteiten zijn:

- basisvaardigheden MBO niveau 1;
- VCA (Veiligheids Checklist Aannemers);
- brandbestrijding;
- levensreddend handelen;
- motorkettingzaag;
- bosmaaien;
- veilig werken langs de weg;
- heftruck/reachtruck;
- machinebediening;
- computervaardigheden;
- omgaan met agressie en psychische beperkingen;
- weerstandstraining;
- sociale hygiëne.

Caparis blijft ook de komende jaren investeren in de ontwikkeling van zijn Sw- en kaderpersoneel. De afdeling HRM is bijvoorbeeld in het 4e kwartaal van 2015 gestart met de voorbereiding van een opleidingstraject voor de werkleiding. Hiermee wordt de werkleiding ontwikkeld om de werkzaamheden nog beter uit te kunnen voeren. Op deze wijze kan Caparis de doelgroep vanuit de Wsw, Participatiewet en arbeidsmatige dagbesteding nog beter ontwikkelen naar en begeleiden op een (reguliere) werkplek. Hiermee wordt de infrastructuur van Caparis goed benut voor mensen die niet zelfstandig in staat zijn om het minimumloon te verdienen. De infrastructuur wordt zo optimaal ingezet om een bijdrage te leveren aan de ambities van de individuele gemeenten en de Arbeidsmarktregio Fryslân.

2.6.4 Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad bestaat uit gekozen medewerkers van Caparis. De Ondernemingsraad houdt zich bezig met Caparisbrede zaken die van invloed zijn op het (collectieve) personeel. In het voorjaar van 2014 zijn er verkiezingen geweest voor de Ondernemingsraad. De Ondernemingsraad bestaat uit 17 personen. Naast het dagelijks bestuur heeft de Ondernemingsraad de volgende commissies:

- Financieel;
- Personeel & Sociaal beleid;
- Centrale locatiecommissie.

De Ondernemingsraad heeft acht maal vergaderd in aanwezigheid van de bestuurder van Caparis. In twee vergaderingen is een vertegenwoordiging van de Raad van Commissarissen aanwezig geweest.

2.7 Interne beheersing

Een goed werkend intern risicobeheersings- en controlesysteem is een belangrijk instrument om de kans op het succesvol realiseren van de doelstellingen van een organisatie te vergroten. Door middel van een goed functionerend risicobeheersing- en controlesysteem worden tijdig afwijkingen ten opzichte van de vooraf vastgestelde doelen gesignaleerd. Hierdoor kan tijdig worden bijgestuurd en kunnen risico's die de realisatie van de doelstellingen bedreigen, waar mogelijk, worden beperkt. Interne beheersing is dan ook een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering van Caparis. Gezien de aard van de organisatie, is het voor Caparis niet alleen van belang dat er een goed risicobeheersings- en controlesysteem voor de financiële aspecten is, maar zeker ook voor de sociale aspecten.

De afgelopen jaren heeft Caparis geïnvesteerd in het verder optimaliseren van de interne beheersing. Dit is in 2015 verder geconsolideerd. Caparis bespreekt periodiek de interne en externe ontwikkelingen in het sociale domein en de bedrijfsvoering op verschillende niveaus in de organisatie (Raad van Commissarissen, directie, management, werkleiding). De financiële, sociale en maatschappelijke/politieke ontwikkelingen worden bovendien als volgt gemonitord:

- De realisatie van de financiële en sociale doelen wordt maandelijks gerapporteerd door middel van managementrapportages. Hierin wordt ook ingegaan op actuele ontwikkelingen in de bedrijfsonderdelen en wordt een forecast voor de komende maand afgegeven. Deze managementrapportages worden tevens verstrekt aan de Ondernemingsraad van Caparis.
- Caparis brengt vier keer per jaar kwartaalrapportages uit ten behoeve van de aandeelhouders, het bestuur van de GR, de colleges en raden van de acht aangesloten gemeenten en de Ondernemingsraad van Caparis.
- De directie van Caparis heeft normaliter gemiddeld acht tot tien keer per jaar overleg met de auditcommissie van de Raad van Commissarissen. Hierin worden de financiële en sociale resultaten alsmede de recente ontwikkelingen besproken. De auditcommissie brengt hierover verslag uit aan de voltallige Raad van Commissarissen. De Raad van Commissarissen komt normaliter gemiddeld acht keer per jaar bij elkaar. Zowel de Audit Commissie als de voltallige Raad van Commissarissen krijgen de beschikking over de interne maandrappportages. Door het opstappen van de Raad van Commissarissen in mei 2015, hebben niet alle vergaderingen van de auditcommissie en Raad van Commissarissen plaatsgevonden. Gedurende 2015 zijn vijf vergaderingen met de auditcommissie geweest en zeven vergaderingen met de Raad van Commissarissen (in aanwezigheid van de algemeen directeur).
- Caparis heeft gemiddeld acht tot tien keer per jaar overleg met een ambtelijke vertegenwoordiging van de aangesloten gemeenten. Tijdens deze bijeenkomsten worden de gerealiseerde financiële en sociale resultaten besproken. Tevens vindt dan overleg en afstemming plaats over actuele ontwikkelingen en thema's.
- Minimaal vier keer per jaar vindt een aandeelhoudersvergadering plaats waarin de financiële en sociale ontwikkelingen worden toegelicht. Tevens worden actuele ontwikkelingen met betrekking tot Caparis besproken. De

aandeelhouders stellen tevens de begroting van Caparis vast en keuren de jaarrekening van Caparis goed.

- Caparis gaat proactief met de Belastingdienst in overleg om belangrijke fiscale thema's te bespreken en te vragen naar een standpunt van de Belastingdienst. Caparis streeft hierbij naar fiscale transparantie.

Resumerend zijn wij van mening dat bij Caparis sprake is van een adequate en effectieve interne beheersing. Wij hebben in de risicoparagraaf (paragraaf 2.9) een toelichting gegeven op de belangrijkste risico's voor Caparis.

2.8 Ontwikkelingen en vooruitzichten 2016

In deze paragraaf beschrijven wij kort de ontwikkelingen in en de vooruitblik naar 2016. Het jaar 2016 stond oorspronkelijk voornamelijk in het teken van het opstellen van een transitieplan op basis van het vastgestelde herstructureringsplan. Dit transitieplan had een nadere uitwerking moeten zijn van de in paragraaf 2.1.1 beschreven ontwikkelrichtingen.

In maart 2016 zijn echter twee directieleden op non actief gezet wegens vermeende onregelmatigheden met een contract. In de zomer van 2016 zijn hierover enkele gerechtelijke procedures gevoerd. De rechter heeft beide directieleden in de gerechtelijke procedures in het gelijk gesteld. Deze ontwikkelingen en de ziekte van de algemeen directeur hebben er toe geleid dat in de eerste helft van 2016 nog geen start is gemaakt met het transitieplan. Op 1 september 2016 is het bestuur van de GR bijeengekomen en heeft Caparis gevraagd om, in nauw overleg en samenwerking met de gemeenten, op korte termijn te komen met een voorstel voor:

- overname door een aantal gemeenten van Sw-medewerkers die werkzaam zijn in de groenvoorziening;
- een aanbod van de nieuwe activiteit "beschut werken in het kader van de Participatiewet".

Het bestuur van de GR heeft op 1 september tevens gevraagd om een uitvoeringsplan voor de stappen die daarna gezet moeten worden. Dit op grond van de in het eindrapport aangegeven en vastgestelde ontwikkelrichting. Door Caparis wordt, in samenwerking met de gemeenten, momenteel uitvoering gegeven aan de vragen van het bestuur van de GR. Omdat de uitwerking van deze plannen nog niet gereed is, is nog niet duidelijk wat de exacte gevolgen voor de bedrijfsvoering (inclusief personeel en infrastructuur) van Caparis zijn.

Gedurende 2016 is geconstateerd dat Caparis de cao voor de sociale werkvoorziening niet helemaal correct toegepast. Caparis heeft vervolgens besloten om desbetreffende medewerkers alsnog het juiste loon uit te betalen. Caparis heeft in 2016 de personeelsdossiers gescreend om vast te stellen wie voor een nabetaling in aanmerking komt en wat de omvang van deze nabetaling is. De vastgestelde nabetaling bedraagt circa € 710.000 inclusief eventuele wettelijke verhogingen en boetes. Het bedrag tot en met 2015 is € 450.000 en is verwerkt in de jaarrekening 2015. Het resterende bedrag van € 260.000 wordt op grond van de vereisten volgens de verslaggevingsregels in de jaarrekening van 2016 verantwoord. Caparis heeft met het bestuur van de GR afgesproken dat

Caparis deze kosten voor haar rekening neemt. Sw-medewerkers die als gevolg van deze nabetaling nadelige gevolgen ondervinden, worden eveneens door Caparis gecompenseerd.

Vooruitlopend op de komende jaren is het goed te zien dat het grote netwerk aan werkgevers, dat Caparis heeft opgebouwd, ingezet kan worden bij de bemiddeling van andere mensen die niet zelfstandig in staat zijn om het minimumloon te verdienen. Zo zijn gedurende 2015 tientallen uitkeringsgerechtigden uiteindelijk geplaatst op vacatures bij bedrijven die reeds Sw-medewerkers van Caparis betrekken op het gebied van detacheringen en begeleid werken. Een aantal private opdrachtgevers heeft, als gevolg van een goede langdurige samenwerking op het gebied van detacheringen en/of productiewerkzaamheden, aangegeven Caparis als een belangrijk instrument te zien om mensen die onder de Participatiewet vallen via Caparis toe te leiden naar een werkplek bij deze opdrachtgevers. Met een aantal grote opdrachtgevers en gemeenten, zoals de gemeenten Smalingerland en Heerenveen, zijn inmiddels afspraken gemaakt teneinde dit te realiseren. Concreet betekent dit dat Caparis mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt klaarstoomt voor deze opdrachtgevers en ze uiteindelijk uitplaatst op loonwaarde. Caparis heeft de beschikking over verschillende instrumenten die ze hiervoor kan inzetten, bijvoorbeeld het uitvoeren van loonwaardemetingen, het ontwikkelen van basis werknemersvaardigheden, vakgerichte opleidingen en begeleiding op de werkplek/jobcoaching.

Caparis ziet voor zichzelf – naast een belangrijke rol in de uitvoering van de Participatiewet – ook een belangrijke rol weggelegd in de uitvoering van de arbeidsmatige dagbesteding (onderdeel van de WMO). Caparis heeft in 2015 op enkele aanbestedingen inzake arbeidsmatige dagbesteding ingeschreven. Caparis heeft naar aanleiding van deze aanbestedingen contracten kunnen sluiten met gemeenten Leeuwarden, Heerenveen, Opsterland, Weststellingwerf, Ooststellingwerf, Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Met de gemeente Smalingerland worden ook gesprekken gevoerd. In 2015 zijn de eerste personen bij Caparis gestart met arbeidsmatige dagbesteding. Met het uitvoeren van (onderdelen) van de Participatiewet en WMO, kan de bij Caparis aanwezige kennis en infrastructuur optimaal worden benut. De kosten van de aanwezige infrastructuur worden hiermee beter gedekt en dit komt dan weer ten gunste van de aandeelhouders van Caparis.

In de aandeelhoudersvergadering van 18 december 2015 is de begroting 2016 goedgekeurd. Voor 2016 is een bedrijfsresultaat begroot van € 2.914.000 positief. In oktober 2016 is op grond van de cijfers over de eerste drie kwartalen, een jaareindeverwachting opgesteld. Hieruit volgt dat Caparis voor 2016 een bedrijfsresultaat verwacht van € 3.359.000 positief.

Wij verwachten met dit bedrijfsresultaat de positieve lijn van het bedrijfsresultaat vast te houden. Het verwachte bedrijfsresultaat 2016 is lager dan het gerealiseerde bedrijfsresultaat 2015. De belangrijkste verklaring hiervoor is de lagere bezetting van de doelgroep (Sw en overige doelgroepen). Caparis heeft voldoende werk om meer mensen aan het werk te helpen en houden, maar de krimp van de Sw resulteert in een lagere capaciteit aan productiepersoneel. Met de verwachte positieve bedrijfsresultaten voor 2016 kan Caparis de kosten van het gehele sociale domein voor de aangesloten gemeenten beperken. Caparis

heeft overigens in de begroting en realisatie 2016 geen rekening gehouden met de mogelijke effecten van de uitvoering van het transitieplan, omdat er nog geen duidelijkheid is over de inhoud van dit plan en de mogelijke (financiële) consequenties. Besluitvorming hierover kan op middellange termijn grote (negatieve) gevolgen hebben op de bedrijfsvoering en infrastructuur van Caparis. Of en zo ja, de mate waarin dit zich zal voordoen is op dit moment nog niet bekend.

2.9 Risicoparagraaf

Het strategische risico voor Caparis is gelegen in de herstructurering van de Sociale werkvoorziening zoals daarvan sprake is bij de invoering van de Participatiewet met ingang van 1 januari 2015. In paragraaf 2.1.1. wordt verder ingegaan op de aanleiding hiervoor en de besluitvorming over deze herstructurering. De herstructurering heeft de afbouw van de uitvoering van de Sw tot gevolg. Dit heeft naar verwachting grote gevolgen voor de toekomstige organisatie van Caparis. De mogelijke (financiële) gevolgen van de veranderingen voor de bedrijfsvoering van Caparis (inclusief infrastructuur en personeel) zijn op dit moment nog niet bekend. Eén van veranderingen zou ook kunnen zijn dat gemeenten (een deel van) de Sw-opdracht zelf gaan uitvoeren.

De gevolgen van de herstructurering zullen verder inzichtelijk worden gemaakt in een op te stellen transitieplan. In de paragrafen 2.1 en 2.8. wordt verder ingegaan op de ontwikkelrichting voor deze plannen en daarbij de mogelijkheden voor Caparis.

Een risico in operationeel opzicht houdt verband met de ondersteuning van de operationele activiteiten door een verouderde ICT-infrastructuur. Caparis heeft in het 3^e kwartaal van 2013 hiernaar een onderzoek laten uitvoeren. Hieruit blijkt dat onderdelen van de infrastructuur zwaar verouderd zijn en op (korte) termijn niet meer worden ondersteund door de leveranciers. Daarmee ontstaat een te hoog risico op uitval van de ICT-systemen, waardoor verstoringen kunnen optreden in het primaire-/productie proces. Om dit te voorkomen, is in 2014 en 2015 een deel van de ICT-infrastructuur (hardware) vervangen. Deze vervanging zal worden voortgezet in 2016.

Verder is geconstateerd dat het financiële - en logistieke systeem op korte termijn niet meer wordt ondersteund qua support en onderhoud. Het risico daarbij is dat de organisatie niet tijdig kan beschikken over de juiste stuurinformatie. Als maatregel daarop is Caparis in 2015 begonnen met een onderzoek naar verschillende alternatieven voor vervanging. De definitieve besluitvorming door de directie en Raad van Commissarissen zal, na advies door de OR, in de loop van 2017 plaatsvinden. Daarna kan worden gestart met de implementatie.

Een risico van de veranderende wet- en regelgeving heeft te maken met de mogelijke gevolgen van de Wet modernisering vennootschapsbelasting. Deze wet is op 1 januari 2016 ingegaan. Als gevolg van deze wet vallen overheidsbedrijven in principe onder het regime van de vennootschapsbelasting. Voor Caparis kan dat tot gevolg hebben dat er vennootschapsbelasting verschuldigd is over de winst (20% tot 25%). Daarbij zal ook de administratieve inrichting en

verantwoording op deze belastingplicht moeten worden aangepast. Caparis heeft hier in 2015 door een fiscalist nader onderzoek naar laten uitvoeren. Deze heeft geconcludeerd dat de huidige vrijstelling van toepassing blijft op Caparis (daarbij behoeven ook geen administratieve aanpassingen plaats te vinden). Wij hebben onze conclusies en bevindingen in juli 2015 schriftelijk voorgelegd aan de Belastingdienst met de vraag onze conclusies te bevestigen. De Belastingdienst heeft ons verzoek in november 2016 in behandeling genomen. Caparis heeft nog geen zicht op de uitkomsten hiervan.

De financiële positie van Caparis, zoals die kan worden uitgedrukt in ratio's van liquiditeit en solvabiliteit, is in de afgelopen jaren sterk verbeterd. Een verdere toelichting van de huidige financiële positie wordt gegeven in paragraaf 2.10. Op grond van de huidige financiële situatie is het risico nagenoeg nihil dat niet aan de rente- en aflossingsverplichtingen van de huidige leningenportefeuille kan worden voldaan. Binnen de huidige afspraken met de GR, is er –mocht dat noodzakelijk zijn- ruimte om nieuwe financiering aan te trekken. Zie ook de toelichting en opmerkingen in de paragrafen 2.5. en 2.10.

2.10 Continuïteit

De Participatiewet is met ingang van 1 januari 2015 een feit. Vanaf deze datum is er als gevolg hiervan, geen instroom meer in de Wsw. De huidige Sw-medewerkers, met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, houden hun rechten en plichten. De ontwikkelingen zijn voor Caparis en de aangesloten gemeenten aanleiding geweest om gezamenlijk na te denken over een nieuw perspectief voor Caparis. Dit heeft geleid tot het vaststellen van een nieuwe ontwikkelrichting voor Caparis. In paragraaf 2.1.1 is dit nader toegelicht.

In 2017 zal een transitieplan worden opgesteld om de vastgestelde ontwikkelrichting nader uit te werken. Het transitieplan is nog niet afgerond. Op dit moment is daarom nog niet duidelijk wat de (financiële) consequenties van het transitieplan zijn voor de infrastructuur en het personeel van Caparis. De gemeenten hebben uitgesproken om het beschut werken (in het kader van de Wsw) blijvend door Caparis te laten uitvoeren. Derhalve is daar op dit moment geen sprake van onzekerheid ten aanzien van de continuïteit.

Het eigen vermogen van Caparis bedraagt eind 2015 € 10.131.000 positief (eind 2014: € 5.668.000 positief). Het eigen vermogen van Caparis is in 2015 toegenomen met € 4.463.000. De solvabiliteit bedraagt ultimo 2015 circa 43%. Dit betekent dat de solvabiliteit van Caparis ultimo 2015 hoger is dan de statutair voorgeschreven solvabiliteit. Caparis heeft daarmee een buffer voor toekomstige tegenvallers. De vastgestelde begroting 2016 voorziet in een bedrijfsresultaat van € 2.914.000 positief en in een positieve operationele kasstroom. De jaareindeverwachting 2016 bedraagt € 3.359.000 positief. Doelstelling van Caparis is om meerjarig een positief bedrijfsresultaat te realiseren. Caparis heeft de afgelopen jaren een stijgende lijn in het operationeel bedrijfsresultaat laten zien en heeft er vertrouwen in dat, op basis van de huidige plannen, de positieve bedrijfsresultaten voorlopig kunnen worden voortgezet. De enige onzekerheid betreft de gevolgen van het nog op te stellen transitieplan op de toekomstige bedrijfsresultaten. En ook wat de gevolgen zijn van de wens van enkele gemeenten om een deel van de Sw zelf uit te voeren.

Naast de beoordeling van de vermogenspositie is op korte termijn ook de liquiditeitspositie van belang voor het voortbestaan van Caparis. Voor de financiering van de NV zijn bij de oprichting afspraken gemaakt met de GR. In december 2012 zijn deze aangevuld met afspraken inzake de verantwoordelijkheid van het subsidieresultaat. Met ingang van 2013 komt het subsidieresultaat niet meer ten laste van de exploitatie van Caparis. Dit betekent dat de financieringsbehoefte van Caparis significant daalt. Op basis van de nu beschikbare informatie en beleidsvoornemens zullen tot in ieder geval medio 2017 de financieringsverhoudingen binnen de gemaakte afspraken blijven en kan Caparis in zijn liquiditeitsbehoefte voorzien. In de financieringsovereenkomst met de GR is een plafond opgenomen voor de maximale leencapaciteit van Caparis. De maximale leencapaciteit van Caparis bedraagt 130% van de vaste activa. Per 31 december 2015 heeft Caparis voor 65% aan leningen opgenomen (eind 2014: 73%). Wij zijn dan ook van mening dat de jaarrekening van Caparis op continuïteitsgrondslagen kan worden opgesteld.

2.11 Caparis organisatie & stakeholders

2.11.1 Aandeelhouders

Caparis is een NV waarvan de aandelen in handen zijn van acht grote Friese gemeenten: Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf. Voor deze gemeenten voert Caparis NV de Wet Sociale Werkvoorziening uit.

De Algemene Vergadering (AV) bestaat ultimo 2015 uit:

• Achtkarspelen	- Mw. G. Postma
• Heerenveen	- Dhr. J. Zoetendal
• Leeuwarden	- Dhr. S. Feitsma
• Ooststellingwerf	- Dhr. S. Derks
• Opsterland	- Dhr. R. Jonkman
• Smallingerland	- Dhr. J. van der Horst
• Tytsjerksteradiel	- Dhr. D. Fokkema
• Weststellingwerf	- Dhr. C. Trompetter

In 2015 heeft vijf keer een aandeelhoudersvergadering plaatsgevonden. Deze aandeelhoudersvergaderingen hebben plaatsgevonden in aanwezigheid van de Raad van Commissarissen en algemeen directeur van Caparis. Daarnaast hebben vijf aandeelhoudersvergadering plaatsgevonden in aanwezigheid van de Raad van Commissarissen, maar zonder de algemeen directeur van Caparis.

Caparis NV is statutair gevestigd te Drachten.

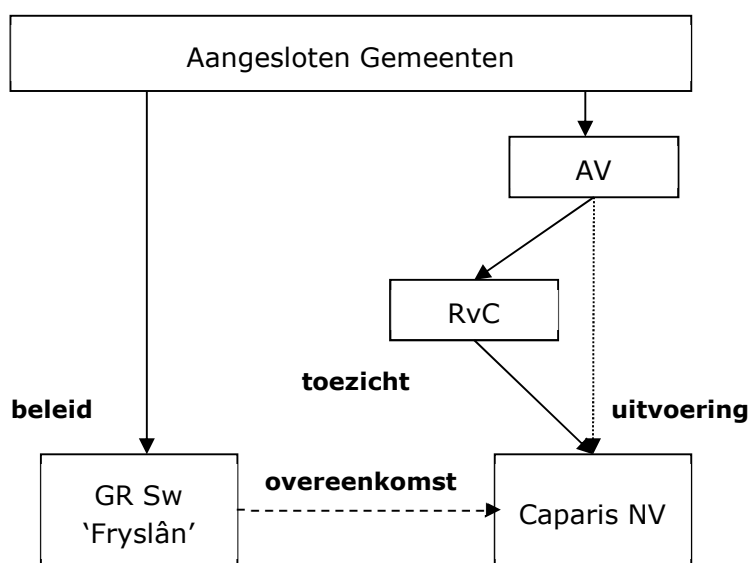
2.11.2 Relatie Caparis NV – GR Sw 'Fryslân'

De GR is een samenwerkingsverband van de gemeenten Achtkarspelen, Heerenveen, Leeuwarden, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel en Weststellingwerf. Caparis voert de sociale werkvoorziening

uit in opdracht van de GR. De medewerkers aan wie Caparis zijn diensten aanbiedt, hebben of hadden een woonplaats binnen een van de GR-gemeenten.

De GR heeft als doel de Wet sociale werkvoorziening uit te voeren. De daadwerkelijke uitvoering is op basis van een meerjarige overeenkomst uitbesteed aan Caparis NV. De GR is opdrachtgever van Caparis NV in het kader van de uitvoering van de Wsw. Zij voert de regie. Caparis NV is de uitvoerder van de Wsw.

Schematisch wordt de verhouding tussen de GR en Caparis NV in onderstaand schema weergegeven.

2.11.3 Missie en visie van Caparis

De missie van Caparis is het verbeteren van het leven van mensen door werk!

De visie van Caparis is in drie punten samen te vatten:

- Caparis heeft een uitstekende infrastructuur om mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen te ontwikkelen en begeleiden in werk.
- Caparis heeft hart voor mensen die niet zelfstandig het minimumloon kunnen verdienen. Iedereen heeft waardevolle talenten voor de arbeidsmarkt. Caparis creëert meerwaarde door mensen te helpen hun talenten te ontwikkelen en in te zetten.
- Caparis blijft oog houden voor zijn processen en dienstverlening, kansen in de markt, noodzakelijke veranderingen en benodigde investeringen. Een maatschappelijk verantwoorde en financieel uitdagende ambitie vormt de basis voor een gezonde bedrijfsvoering.

2.11.4 Organisatie

Organisatorisch is Caparis opgebouwd uit vier werkleerbedrijven, één arbeidsontwikkelbedrijf en een centrale staf. Het AEB (Arbeids Expertise Bureau) werkt voor de eigen Sw-medewerkers maar ook voor andere doelgroepen (arbeidsmatige dagbesteding, Participatiewet, vluchtelingen, Vso/PrO,

enzovoorts). Voor de andere doelgroepen zijn, samen met de aangesloten gemeenten, specifieke trajecten ontwikkeld. De vijf bedrijfsonderdelen kennen de activiteiten zoals weergegeven in het figuur hieronder.

AEB			
Arbeids Expertise Bureau (arbeidsontwikkelbedrijf trajectdeelnemers)			
DETA/BW/BUSINESS POST/ SCHOONMAAKSERVICE Detacheringen (individueel) Begeleid werken Business Post Schoonmaakservice	GROENSERVICE Groenservice Overheid Groenservice Detacheringen Houtkloverij	INDUSTRIE Montage MultiPack FooPack Grafisch Centrum Rijwielen Groeps- en flexdetacheringen	BESCHERMD WERKEN Beschermd werken Heerenveen Beschermd werken Drachten Beschermd werken Leeuwarden Kwekerij Arbeidsmatige dagbesteding

2.11.5 Samenstelling Raad van Commissarissen en directie

De Raad van Commissarissen wordt gevormd door:

- Dhr. R. Veenstra*/** - voorzitter tot 30 sep. 2016
- Dhr. S. Jansen ** - lid tot 30 sep. 2016
- Dhr. H. van Woerden ** - lid tot 30 sep. 2016
- Dhr. J. Spoelstra* - auditcomm. tot 21 mei 2015
- Dhr. R. Glas* - auditcomm. tot 21 mei 2015
- Dhr. H.Y. van der Veen* - remuneratiecomm. tot 21 mei 2015
- Mw. T. Huizinga – Heringa* - remuneratiecomm. tot 21 mei 2015

- Dhr. A. Aalberts - voorzitter per 30 sep. 2016
- Dhr. P. de Kroon - lid per 1 okt. 2016
- Dhr. F.A. Pronk - lid per 30 sep. 2016
- Dhr. L.A.M. Barendregt - lid per 27 okt. 2016
- Dhr. G. Jaarsma - lid per 27 okt. 2016

* Heeft op 21 mei 2015 zijn/haar functie als commissaris neergelegd. De voorzitter is voor bepaalde tijd aangebleven voor de overdracht van werkzaamheden.

** Heeft op 14 juli 2016 zijn functie als commissaris neergelegd. De commissarissen zijn aangebleven tot 30 september 2016.

De samenstelling van het directieteam van Caparis is als volgt:

- Dhr. P.C. Glas* - algemeen directeur
- Dhr. T. Sinnema ** - coördinerend manager
- Dhr. K. Weissenbach*** - concerncontroller
- Dhr. B. Gerrits - algemeen directeur per 12 febr. 2016
- Dhr. P.N. Lincklaen Arriëns**** - waarnemend algemeen directeur a.i.

* Met ingang van 1 oktober 2015 met pensioen gegaan

** Vanaf 1 oktober 2016 niet meer werkzaam bij Caparis.

*** Van 1 oktober 2015 tot 12 februari 2016 waarnemend algemeen directeur. Per 1 januari 2017 niet meer werkzaam bij Caparis.

**** Vanaf 1 juli 2016 waarnemend algemeen directeur a.i. bij belet van dhr. Gerrits

De algemeen directeur van Caparis is als statutair bestuurder eindverantwoordelijk voor de gehele bedrijfsvoering van Caparis. De overige leden van het directieteam hebben een adviserende rol richting de statutair bestuurder.

Namens het directieteam van Caparis

w.g. P.N. Lincklaen Arriëns
alg. directeur a.i.

Drachten, 15 december 2016

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2015 (voor resultaatbestemming)

(x €1.000)

	<u>Ref.</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
ACTIVA			
Vaste Activa			
Materiële vaste activa	A	13.048	14.007
Financiële vaste activa	B	<u>73</u>	<u>86</u>
		13.121	14.093
Vlottende activa			
Voorraden	C	559	478
Vorderingen	D	4.444	4.365
Liquide Middelen	E	<u>5.217</u>	<u>1.715</u>
		10.220	6.558
Totaal		<u>23.341</u>	<u>20.651</u>
Passiva			
Eigen vermogen			
Geplaatst kapitaal	F	45	45
Agioreserve	G	11.143	11.143
Overige reserves	H	-5.520	-9.847
Resultaat lopend boekjaar		<u>4.463</u>	<u>4.327</u>
		10.131	5.668
Voorzieningen	I	1.459	1.998
Langlopende schulden	J	4.267	8.469
Kortlopende schulden	K	<u>7.484</u>	<u>4.516</u>
		13.210	14.983
Totaal		<u>23.341</u>	<u>20.651</u>

3.2 Winst-en-verliesrekening

(x €1.000)	<u>Ref.</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Netto omzet	M	22.288	22.007
Wijzigingen in voorraden gereed product en onderhanden werk		-116	49
Overige bedrijfsopbrengsten	N	<u>5.414</u>	<u>5.176</u>
Som der bedrijfsopbrengsten		27.586	27.232
Kosten van grond- en hulpstoffen		3.063	2.890
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten		1.185	771
Lonen, salarissen en sociale lasten	O	9.105	9.268
Afschrijving op materiële activa	P	1.138	1.268
Overige bedrijfskosten	Q	<u>8.435</u>	<u>8.448</u>
Som der bedrijfslasten		<u>22.926</u>	<u>22.645</u>
Bedrijfsresultaat		4.660	4.587
Financiële baten en lasten	R	<u>-197</u>	<u>-260</u>
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		<u><u>4.463</u></u>	<u><u>4.327</u></u>

3.3 Kasstroomoverzicht

Volgens de indirecte methode

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Bedrijfsresultaat	4.660	4.587
Aanpassingen voor:		
— Afschrijvingen	1.138	1.268
— Voorzieningen	-539	95
— Veranderingen in werkkapitaal:		
Handelsvorderingen	607	-367
Vorraden	-81	41
Handelscrediteuren	-14	-85
Overige veranderingen	-108	-653
	<u>404</u>	<u>-1.064</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	5.663	4.886
Ontvangen rente	1	1
Betaalde rente	-198	-261
Rente per saldo	<u>-197</u>	<u>-260</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	5.466	4.626
Investeringen in materiële vaste activa	-216	-500
Desinvesteringen in materiële vaste activa	36	6
Investeringen in financiële activa	-5	-21
Desinvesteringen van financiële activa	<u>18</u>	<u>11</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-167	-504
Mutatie kasgeldlening	0	-1.000
Aflossing van langlopende schulden	<u>-1.797</u>	<u>-1.997</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-1.797</u>	<u>-2.997</u>
Netto kasstroom	<u><u>3.502</u></u>	<u><u>1.124</u></u>
Liquide middelen begin boekjaar	1.715	591
Liquide middelen einde boekjaar	<u>5.217</u>	<u>1.715</u>
Mutatie geldmiddelen	<u><u>3.502</u></u>	<u><u>1.124</u></u>

3.4 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Activiteiten

In de statuten van Caparis NV zijn de primaire doelstellingen als volgt vastgelegd:

- In het kader van de Wsw aangepaste arbeid te bieden aan Sw-medewerkers.
- Het initiëren, creëren, organiseren en uitvoeren van werk en het bevorderen van de arbeidsmarkt voor met name diegenen die de toetreding tot de arbeidsmarkt wordt belemmerd.

De vennootschap is statutair gevestigd te Drachten. Het vestigingsadres is Ampèrelaan 2, 9207 AM te Drachten.

Grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

In de jaarrekening van Caparis NV zijn de financiële gegevens verwerkt met toepassing van de grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling van Burgerlijk Wetboek 2, titel 9. De jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's, tenzij anders vermeld.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts meegenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.

Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Caparis NV werkt samen met de Stichting Bevordering voor Vakbekwaamheid Meteos Friesland (hierna: stichting Meteos). Het doel van de stichting Meteos is het scheppen van mogelijkheden tot het opdoen van werkervaring en het bevorderen van het (her)intreden in het arbeidsproces van personen die door ziekte, handicap of langdurige werkloosheid een bepaald beroep niet of niet meer kunnen uitoefenen. Het bestuur van de stichting Meteos wordt gevormd door medewerkers van Caparis NV. Het bestuur van stichting Meteos heeft een zelfstandige bevoegdheid en krijgt geen instructies vanuit Caparis NV. Omdat de stichting Meteos van te verwaarlozen betekenis is op Caparis NV, is op grond van artikel 407 lid 1a BW 2 de consolidatie achterwege gebleven. De Stichting Bevordering voor Vakbekwaamheid Meteos Friesland is statutair gevestigd te Drachten en heeft geen aandelenkapitaal.

Continuïteit

De Participatiewet is met ingang van 1 januari 2015 van kracht. Als gevolg hiervan is de Wsw, zoals we die nu kennen, komen te vervallen. Met ingang van

1 januari 2015 vindt er geen instroom in de Wsw meer plaats. De huidige Sw-medewerkers, met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd, houden hun rechten en plichten. De Participatiewet heeft ook gevolgen voor de toekomstige opdracht van Caparis. Op 22 januari 2016 is de nieuwe ontwikkelrichting voor Caparis door het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociale werkvoorziening 'Fryslân' vastgesteld. De vastgestelde ontwikkelrichting zal in 2016 worden uitgewerkt in een transitieplan voor Caparis. Op dit moment is de inhoud van het transitieplan nog niet bekend en heeft hierover dus ook nog geen definitieve besluitvorming plaatsgevonden. Het algemeen bestuur van de GR heeft wel besloten om het beschut werken (in het kader van de Wsw) blijvend door Caparis te laten uitvoeren. Derhalve is geen sprake van onzekerheid over de continuïteit van Caparis op korte of middellange termijn.

Vermogenspositie

Het eigen vermogen van Caparis bedraagt eind 2015 € 10.131.000 positief (eind 2014: € 5.668.000 positief). Het eigen vermogen van Caparis is in 2015 toegenomen met € 4.463.000. Dit betekent dat Caparis het weerstandsvermogen heeft versterkt voor toekomstige tegenvallers. De vastgestelde begroting 2016 voorziet in een bedrijfsresultaat van € 2.914.000 positief en in een positieve operationele kasstroom. De jaareindeverwachting 2016 laat een bedrijfsresultaat van € 3.359.000 positief zien. Doelstelling van Caparis is om meerjarig een positief bedrijfsresultaat te blijven realiseren in de komende jaren.

Liquiditeitspositie

Naast de beoordeling van de vermogenspositie is op korte termijn ook de liquiditeitspositie van belang voor het voortbestaan van Caparis. Voor de financiering van Caparis zijn bij de oprichting afspraken gemaakt met de GR Sw 'Fryslân'. In december 2012 zijn deze aangevuld met afspraken inzake de verantwoordelijkheid voor het subsidieresultaat. Met ingang van 2013 komt het subsidieresultaat niet meer ten laste van de exploitatie van Caparis. Dit betekent dat de financieringsbehoefte van Caparis significant is gedaald. Op basis van de nu beschikbare informatie en beleidsvoornemens zullen tot in ieder geval medio 2017 de financieringsverhoudingen binnen de gemaakte afspraken blijven en kan Caparis in zijn liquiditeitsbehoefte voorzien. In de financieringsovereenkomst met de GR is een plafond opgenomen voor de maximale leencapaciteit van Caparis. De maximale leencapaciteit van Caparis bedraagt 130% van de vaste activa. Per 31 december 2015 heeft Caparis voor 65% (ultimo 2014: 73%) aan leningen opgenomen. Caparis verwacht in ieder geval in 2016 en 2017 ruim binnen de maximale leencapaciteit van de GR te blijven. In de begroting 2016 wordt zelfs rekening gehouden met een extra aflossing van € 2.723.000 in 2016.

Wij zijn van mening dat, gezien voorgaande, de jaarrekening van Caparis op continuïteitsgrondslagen kan worden opgesteld. De activiteiten van Caparis kunnen in de voorzienbare toekomst worden voortgezet.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. In de toelichting op de onderscheiden posten van de balans wordt de reële waarde van het betreffende instrument toegelicht als die afwijkt van de boekwaarde. Indien het financiële instrument niet in de balans is opgenomen wordt de informatie over de

reële waarde gegeven in de toelichting op de 'Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen'. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Financiële instrumenten, anders dan vorderingen en schulden, worden door Caparis slechts gebruikt ter afdekking van onderliggende transacties. Het beleid is erop gericht de gevolgen van renteschommelingen te beperken.

Het renterisico is het risico dat de waarde van een financieel instrument fluctueert als gevolg van veranderingen in de marktrente. Het renterisicobeleid is gericht op het minimaliseren van dit renterisico waaraan de activiteiten worden blootgesteld door renteschommelingen. De onderneming kan renteswaps gebruiken voor het beperken van dit renterisico. De hieraan verbonden kosten zijn verwerkt onder de rentelasten.

Financiële derivaten worden bij eerste verwerking tegen reële waarde opgenomen en vervolgens per balansdatum tegen de reële waarde geherwaardeerd. De winst of het verlies uit de herwaardering naar reële waarde per balansdatum wordt onmiddellijk in de winst-en-verliesrekening verwerkt. Indien financiële derivaten echter voor hedge-accounting in aanmerking komen en hedge-accounting wordt toegepast is de verwerking van deze winst of verlies afhankelijk van de aard van de afdekking.

Caparis past hedge-accounting toe op basis van individuele documentatie per individuele hedgerelatie. Caparis documenteert de wijze waarop de hedgerelaties passen in de doelstellingen van het risicobeheer, de hedgestrategie en de verwachting aangaande de effectiviteit van de hedge.

Het effectieve deel van financiële derivaten dat is toegewezen voor kostprijs-hedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Op iedere balansdatum wordt bepaald of er een indicatie is voor ineffectiviteit door de kritische kenmerken van het hedge-instrument te vergelijken met de kritische kenmerken van de afgedekte positie. In het geval dat de kritische kenmerken van het hedge-instrument en de kritische kenmerken van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn, is dit een indicatie dat de kostprijs-hedge een ineffectief deel bevat. In dat geval wordt een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting uitgevoerd door het vergelijken van de cumulatieve verandering van de reële waarde van het hedge-instrument met de cumulatieve verandering van de reële waarde van de afgedekte positie sinds het aanwijzen van de hedgerelatie. Ineffectiviteit wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt indien en voor zover uit de kwantitatieve ineffectiviteitsmeting (cumulatief) een verlies blijkt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een mogelijke restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Voor kosten van periodiek groot onderhoud aan gebouwen wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de voorzieningen aan de passivazijde van de balans.

Financiële vaste activa

Vorderingen en ledenkapitaal worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Vorraden

Vorraden grond- en hulpstoffen

Vorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen. Voor zover noodzakelijk wordt een voorziening wegens incurantheid in mindering gebracht. De waardering van de voorraden grond- en hulpstoffen komt tot stand op basis van FiFo methodiek (First in, First out).

Onderhanden werk, halffabricaat en gereed product

Het onderhanden werk, halffabricaat en de voorraden gereed product worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik, de directe loon- en machinekosten en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend, en een opslag voor indirecte fabricagekosten. De netto-opbrengstwaarde is gebaseerd op een verwachte verkoopprijs, onder aftrek van nog te maken kosten voor voltooiing en verkoop.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen indien het op balansdatum waarschijnlijk is of vaststaat dat er toekomstige verplichtingen zijn die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar. Voorzieningen worden alleen opgenomen indien de omvang redelijkerwijs in te schatten is. De opgenomen verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij anders toegelicht.

Personeelsuitkeringen

Deze voorziening betreft toekomstige uitkeringen aan ambtelijk personeel in verband met wachtgeld en FPU-gemeenten of andere toekomstige betalingen aan kaderpersoneel als gevolg van individuele afspraken inzake afvloeiing.

Groot onderhoud

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van onderhoudslasten gebouwen wordt bepaald op basis van te verwachten kosten over een reeks van jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. Groot onderhoud heeft betrekking op het planmatig onderhoud aan gebouwen en is bedoeld om schommelingen in de uitgaven op te vangen.

Spaarcontracten

Op verzoek van betrokkene kon in het verleden een deel van de compensatie-uren van het ambtelijk personeel in een spaarcontract worden opgenomen. Indien een medewerker hiervan gebruik heeft gemaakt, dan wordt een reservering gevormd.

Jubileumuitkeringen

Op basis van de personeelsregelingen, hebben kadermedewerkers recht op een eenmalige uitkering bij een 12,5-, 25- en 40-jarig dienstverband. De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft betrekking op de jaarlijkse reservering voor de toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening is voor de contante waarde opgenomen.

Individueel loopbaanbudget (ILB)

In de cao voor de gemeenten is afgesproken dat ambtenaren met ingang van 2013 recht krijgen op een ILB. Het instrument van de ILB wordt ingezet om de inzetbaarheid en mobiliteit van ambtenaren te vergroten. De afspraak inzake het ILB geldt voor de periode 2013 tot en met 2015.

Verlieslatende contracten

De voorziening voor verlieslatende contracten is een voorziening voor huurcontracten waarin de onvermijdbare kosten om aan de contractuele verplichtingen te voldoen, de verwachte voordelen uit de overeenkomst overtreffen. Deze voorziening wordt gevormd voor huurlocaties waarin geen of onvoldoende activiteiten worden ontplooid. De opgenomen verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Voorziening voor opruimen van aanwezige milieuvervuiling

De voorziening voor het opruimen van aanwezige milieuvervuiling dient ter dekking van de kosten van bodemsanering van (voormalige) huurlocaties. De voorziening wordt alleen gevormd indien het bedrag waarvoor de verplichting kan worden afgewikkeld met voldoende mate van betrouwbaarheid kan worden vastgesteld. In de voorziening wordt tevens een reservering meegenomen voor begeleidingskosten en mogelijke boetes, mits deze met voldoende mate van betrouwbaarheid kunnen worden vastgesteld.

Reorganisatievoorziening

De reorganisatievoorziening is opgenomen ter dekking van de re-integratie- en outplacementkosten van de reorganisatie van het voormalige bedrijfs onderdeel Ontwikkeling & Integratie. Tevens is in de voorziening een reservering opgenomen voor verplichting tot doorbetaling van de loonkosten, gedurende de re-integratieperiode, en eventuele WW-verplichtingen van de betreffende medewerkers.

De reorganisatievoorziening wordt gevormd indien voor Caparis NV een feitelijke of juridische verplichting is ontstaan. Deze voorziening wordt gevormd indien per balansdatum een plan is geformaliseerd en hetzij de gerechtvaardigde verwachting is gewekt bij de betrokkenen dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd, hetzij is gestart met de implementatie van het reorganisatieplan.

Voor reorganisaties waarvoor per balansdatum een plan is geformaliseerd, maar waarvoor pas na balansdatum hetzij de gerechtvaardigde verwachting is gewekt bij de betrokkenen dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd, hetzij is gestart met de implementatie van het reorganisatieplan, wordt geen voorziening in de balans opgenomen.

Voorziening langdurig zieken & arbeidsongeschiktheid

Ten behoeve van langdurige ziektegevallen onder het kaderpersoneel, waarbij geen uitzicht is op terugkeer en/of re-integratie, is een voorziening gevormd voor de doorbetalingsplicht van de salarissen van deze medewerkers.

Voorziening transitievergoeding

De voorziening transitievergoeding is opgenomen ter dekking van de kosten uit hoofde van te betalen transitievergoedingen voor het niet verlengen of omzetten van dienstverbanden. De voorziening wordt opgenomen voor zover op balansdatum reeds bekend is dat desbetreffende arbeidsovereenkomst niet zal worden verlengd of omgezet in een dienstverband voor onbepaalde tijd. De voorziening wordt bepaald conform de wettelijke bepalingen (Wet Werk en Zekerheid).

Langlopende en kortlopende schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Pensioenen

Caparis is voor zijn pensioenregeling aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenregeling wordt gefinancierd door afdrachten aan het ABP. De pensioenverplichtingen uit deze regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de vennootschap en worden in de balans opgenomen in een voorziening.

De waardering van de verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om deze per balansdatum af te wikkelen. Indien het effect van de tijds waarde van geld materieel is, wordt de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde. Discontering vindt plaats op basis van rentetarieven van hoogwaardige ondernemingsobligaties. Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de winst- en verliesrekening.

Een pensioenvordering wordt in de balans opgenomen wanneer Caparis beschikkingsmacht heeft over de pensioenvordering, wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die de pensioenvordering in zich bergt zullen toekomen aan de vennootschap, en wanneer de pensioenvordering betrouwbaar kan worden vastgesteld. Ultimo 2015 (en 2014) waren er voor Caparis geen pensioenvorderingen en geen -verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en verleende diensten onder aftrek van kortingen en de over de omzet geheven belastingen.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten betreffen opbrengsten die voortkomen uit incidentele bedrijfsactiviteiten en bestaan uit:

- Begeleid werken;
- Bonus voor gerealiseerde BW-plaatsingen in 2013;
- Trajectopbrengsten;
- Verhuuropbrengsten

De opbrengst Begeleid Werken wordt bepaald op basis van het gerealiseerd aantal plaatsingen in Se's vermenigvuldigd met de van toepassing zijnde Rijksbijdrage.

De bonus Begeleid Werken wordt als opbrengst verantwoord indien op basis van beschikkingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zeker is dat de bonus zal worden ontvangen.

De trajectopbrengsten hebben betrekking op opbrengsten van de in het verslagjaar geleverde diensten betreffende het ontwikkelen en uitplaatsen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (niet zijnde Sw-medewerkers). De verhuuropbrengsten vloeien voort uit de verhuur van bedrijfsruimten aan externe partijen.

Brutobedrijfsresultaat/Brutomarge

Het brutobedrijfsresultaat bestaat uit de netto-omzet, de wijziging in onderhanden projecten, de wijzigingen in voorraden gereed product en onderhanden werk, de geactiveerde productie voor het eigen bedrijf, de overige bedrijfsopbrengsten, de kosten van grond- en hulpstoffen en de kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten.

Opbrengst Begeleid Werken

De opbrengst Begeleid Werken wordt bepaald op basis van het gerealiseerd aantal plaatsingen in Se's vermenigvuldigd met de van toepassing zijnde Rijksbijdrage.

De bonus Begeleid Werken wordt als opbrengst verantwoord indien op basis van beschikkingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zeker is dat de bonus zal worden ontvangen.

Belastingen

Op basis van artikel 2 lid 7 Wet Vennootschapsbelasting heeft de inspecteur van de Belastingdienst Caparis vrijstelling verleend voor de vennootschapsbelasting.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Ontvangen interest en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract wordt voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

3.5 Toelichting op de balans

A. Materiële vaste activa

(x € 1.000)

	Gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Overige vaste bedrijfs- middelen	In uit- voer- ing	Lease	Totaal
Aanschafwaarde 1-1	20.204	14.886	6.663	253	55	42.061
Cumulatieve afschr.	9.079	12.851	6.069	0	55	28.054
Boekwaarde 1-1	11.125	2.035	594	253	0	14.007
Ingebruikname investeringen	51	0	202	-253	0	0
Bij: investeringen	6	151	59	0	0	216
Af: afschrijvingen	488	446	205	0	0	1.139
Af: desinvesteringen	0	9	27	0	0	36
Boekwaarde 31-12	10.694	1.731	623	0	0	13.048
Aanschafwaarde 31-12	20.261	14.765	6.573	0	55	41.654
Cumulatieve afschr.	9.567	13.034	5.950	0	55	28.606
Boekwaarde 31-12	10.694	1.731	623	0	0	13.048
Afschrijvingspercentage	0% en 2,5 - 5%	5 - 33%	10 - 20%		10%	

Het overlopende saldo uit 2014 in de kolom "In uitvoering" betreft overlopende investeringen die in 2014 zijn gestart, maar in 2015 in gebruik zijn genomen. Op het moment van ingebruikname zijn deze investeringen verantwoord onder de desbetreffende rubriek in de activastaat.

B. Financiële vaste activa

(x € 1.000)

	Leden- kapitaal	Overige vorderingen	Totaal
Boekwaarde 1-1	71	15	86
Bij: Bijstorting/bijschrijving	5	0	5
Af: Ontvangst/correctie	13	0	13
Af: Aflossingen komend jaar	0	5	5
Boekwaarde 31-12	63	10	73

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar (zoals in bovenstaande tabel weergegeven) zijn opgenomen onder vorderingen op korte termijn.

Het ledenkapitaal betreft het volgende. Caparis heeft een kwekerij in hedera's. De hedera's worden grotendeels via de veiling verkocht. Een vast percentage van de wekelijkse omzet van de verkochte hedera's wordt door de veiling gestort in een ledenkapitaal. Na 10 jaar ontvangt Caparis de hoofdsom + rente weer van de veiling.

C. Voorraden

Voorraden

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Grond- en hulpstoffen	416	343
Onderhanden werk/halffabrikaat	128	113
Gereed product	15	22
	<u>559</u>	<u>478</u>

Het bedrag van de afwaardering van de voorraden naar lagere marktwaarde gedurende 2015 bedraagt € nihil (2014: € nihil).

D. Vorderingen

Vorderingen

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Handelsdebiteuren	3.635	4.254
Af: Voorziening dubieuze debiteuren	34	47
	3.601	4.207
Overige vorderingen	519	79
Overlopende activa	324	79
	<u>4.444</u>	<u>4.365</u>

Op balansdatum zijn onder de handelsdebiteuren begrepen vorderingen op aandeelhouders voor een bedrag van € 627.000 (2014: € 1.199.000).

De vorderingen op de handelsdebiteuren zijn gedaald ten opzichte van eind 2014. De voorziening dubieuze debiteuren is gedaald omdat in 2015 enkele oude faillissementen en/of vorderingen van klanten definitief zijn afgewikkeld.

Het saldo van de overige vorderingen bestaat eind 2015 voornamelijk uit het te ontvangen bedrag van de GR voor de bonus BW (€ 415.000) en de vordering in verband met teveel betaalde energiekosten over 2014 en 2015 (€ 72.000).

De overlopende activa ultimo 2015 betreft voor een bedrag van € 183.000 een vordering voor nog te verwachten subsidies als gevolg van de lopende projecten motie Kerstens. Daarnaast zijn in de post overlopende activa ultimo 2015 de vooruitbetaalde kosten voor 2016 opgenomen.

E. Liquide middelen

Liquide middelen

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Saldi banken	5.210	1.708
Saldi kassen	7	7
	<u>5.217</u>	<u>1.715</u>

Caparis NV kan vrij over de liquide middelen beschikken. Eventuele tijdelijke overtollige middelen, welke kortdurend op deposito worden gezet, zijn direct opvraagbaar.

Eigen vermogen

Eigen vermogen

(x € 1.000)

	Geplaatst kapitaal	Agio- reserve	Overige reserves	Resultaat lopend boekjaar	Totaal
Stand per 1 januari	45	11.143	-9.847	4.327	5.668
Bestemming resultaat	0	0	4.327	-4.327	0
Toevoeging resultaat	0	0	0	4.463	4.463
Stand per 31 december	<u>45</u>	<u>11.143</u>	<u>-5.520</u>	<u>4.463</u>	<u>10.131</u>

F. Geplaatst kapitaal

Het geplaatste kapitaal van de vennootschap bedraagt € 45.000, bestaande uit 45.000 aandelen van nominaal € 1,-. Het geplaatst kapitaal is gedurende dit boekjaar niet gewijzigd.

G. Agioreserve

De agioreserve betreft in het verleden door de aandeelhouders uitgevoerde agiostortingen ter financiering van de exploitatietekorten van Caparis.

H. Overige reserves

De overige reserves betreffen de cumulatieve exploitatieresultaten van de afgelopen jaren tot en met 2014. Deze exploitatieresultaten zijn, voor zover er sprake was van exploitatietekorten, tot en met 2012 door de aandeelhouders middels agiostortingen gefinancierd.

Door het positieve resultaat in de voorgaande jaren, zijn de negatieve overige reserves verder gereduceerd.

I. Voorzieningen

(x € 1.000)

	Groot onder- houd	Perso- neels - uitkeringen	Spaarcon- tracten/ jubilea- uitkeringen	Overige voorzie- ningen	Totaal
Boekwaarde 1-1	551	794	161	492	1.998
Bij: dotaties	106	49	8	28	191
Af: onttrekkingen	83	250	20	153	506
Af: vrijval	0	39	0	185	224
Boekwaarde 31-12	574	554	149	182	1.459

Groot onderhoud

In 2015 is voor onderhoud aan het dak € 79.000 onttrokken aan de voorziening groot onderhoud (onttrekking 2014: € 30.000). Van de stand per ultimo 2015 heeft € 236.000 naar verwachting betrekking op een periode langer dan 1 jaar.

Personeelsuitkeringen

Ambtelijk personeel dat gebruik maakt van de FPU (flexibele pensionering) heeft recht op een uitkering op grond van de FPU-gemeenten. Deze uitkeringen komen ten laste van de werkgever en hebben voor het laatst plaatsgevonden in 2015. Daarnaast maakt een aantal personeelsleden gebruik van regelingen voor afvloeiing, zoals overeengekomen in het verleden en worden – in voorkomende gevallen - wachtgeld of inkomsten van derden aangevuld. Van deze voorziening moet op 31 december 2015 € 299.000 (2014: € 493.000) als langlopend worden beschouwd.

Spaarcontracten

Voor kader (ambtelijk) personeel was er in het verleden de mogelijkheid om een deel van het verlof te sparen. Voor het kaderpersoneel worden geen nieuwe spaarcontracten meer afgesloten. De financiële waardering van het spaarverlof is gelijk aan die van het gewone verlof. De voorziening bedraagt per 31 december 2015 € 4.000 (2014: € 4.000).

Jubileumuitkeringen

Op basis van de personeelsregelingen hebben kadermedewerkers recht op een eenmalige uitkering bij een 12,5, 25- en 40-jarig dienstverband. De voorziening voor jubileumuitkeringen heeft betrekking op de jaarlijkse reservering voor de toekomstige jubileumuitkeringen. Van de totale voorziening van € 145.000 moet op 31 december 2015 € 138.000 als langlopend worden beschouwd (langlopend ultimo 2014: € 136.000).

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(x € 1.000)

	Reor- gani- satie	Verlies- latende contracten	Opruimen milieu- vervuiling	ILB	Lang- durig zieken	Transi- tiever- goeding	Totaal
Boekwaarde 1-1	258	15	106	5	108	0	492
Bij: dotaties	3	0	0	0	0	25	28
Af: onttrekkingen	108	15	2	0	28	0	153
Af: vrijval	0	0	101	5	80	0	185
Boekwaarde 31-12	153	0	3	0	0	25	182

Reorganisatievoorziening

De reorganisatievoorziening is opgenomen ter dekking van de re-integratie- en outplacementkosten van de reorganisatie van het bedrijfsonderdeel Ontwikkeling & Integratie. Tevens is in de voorziening een reservering opgenomen voor verplichting tot doorbetaling van de loonkosten, gedurende de re-integratieperiode, en eventuele WW-verplichtingen van de betreffende medewerkers. Van deze voorziening moet ultimo 2015 € 93.000 als langlopend worden beschouwd (ultimo 2014: € 142.000).

Verlieslatende contracten

De voorziening voor verlieslatende contracten is een voorziening voor huurcontracten waarin de onvermijdbare kosten om aan de contractuele verplichtingen te voldoen, de verwachte voordelen uit de overeenkomst overtreffen. Deze voorziening wordt gevormd voor huurlocaties waarin geen of onvoldoende activiteiten worden ontplooid. De opgenomen verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De omvang van deze voorziening is eind 2015 € nihil (ultimo 2014: € 15.000).

Voorziening voor opruimen van aanwezige milieuvervuiling

De voorziening voor het opruimen van aanwezige milieuvervuiling dient ter dekking van de juridische kosten en mogelijke claims die voortvloeien uit de in 2014 uitgevoerde bodemsanering van een voormalige huurlocatie, mits deze met voldoende mate van betrouwbaarheid kunnen worden vastgesteld. Deze voorziening dient geheel als kortlopend te worden beschouwd en is eind 2015 nagenoeg volledig afgewikkeld.

Individueel loopbaanbudget (ILB)

In de cao voor de gemeenten is afgesproken dat ambtenaren met ingang van 2013 recht krijgen op een ILB. Het instrument van de ILB wordt ingezet om de inzetbaarheid en mobiliteit van ambtenaren te vergroten. De afspraak inzake het ILB geldt voor de periode 2013 tot en met 2015. Deze voorziening is ultimo 2015 geheel vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Voorziening langdurig zieken/arbeidsongeschiktheid

In de situatie waarin sprake is van langdurige ziekte of arbeidsongeschiktheid van kadermedewerkers en waarbij het de verwachting is dat de desbetreffende medewerkers niet meer in staat zijn om werkzaamheden te verrichten, wordt een voorziening gevormd voor de verwachte in de toekomst verschuldigde bedragen. De omvang van deze voorziening is eind 2015 € nihil (ultimo 2014: € 108.000).

Voorziening transitievergoeding

Met ingang van 1 juli 2015 is de Wet Werk en Zekerheid (hierna: WWZ) ingevoerd. Onderdeel van de WWZ is dat de werkgever verplicht is een zogeheten transitievergoeding te betalen bij ontslag van medewerkers of het niet verlengen van tijdelijke dienstverbanden. Deze transitievergoeding bedraagt een derde maandsalaris per gewerkt jaar bij een dienstverband tot 10 jaar en een half maandsalaris per gewerkt jaar voor ieder jaar dat het dienstverband langer heeft geduurd dan 10 jaar. Het maximum is € 76.000 of een jaarsalaris bij een hoger inkomen dan € 76.000. De transitievergoeding geldt alleen bij ontslag via UWV, kantonrechter of bij een aflopend jaarcontract na minimaal 2 jaar dienstverband. Voor de gevallen waarvan op balansdatum vaststaat dat het tijdelijk dienstverband niet zal worden verlengd of omgezet in een vast dienstverband, is bepaald of desbetreffende medewerker recht heeft op een transitievergoeding. Dit heeft geresulteerd in een voorziening transitievergoeding van € 25.000. Deze voorziening is volledig kortlopend.

J. Langlopende schulden

Langlopende schulden

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Onderhandse geldleningen		
- Looptijd korter dan 5 jaren	1.207	800
- Looptijd langer dan 5 jaren	3.060	7.669
	<u>4.267</u>	<u>8.469</u>
Rentevoet	2,28%	2,37%

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zijn niet begrepen in de hierboven genoemde bedragen, maar zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn. De leningen worden verstrekt via de GR Sw 'Fryslân' en als zekerheidsstelling wordt (vanaf begin 2007) een hypotheek en een akte van pandrecht gegeven voor resp. de gebouwen en de roerende goederen (inventaris, machines en voorraden). De onderhandse geldleningen bestaan op 31 december 2015 voor een bedrag van € 4.129.000 (2014: € 4.629.000) uit zogenaamde roll-over leningen; inclusief aflossingsverplichting binnen 12 maanden.

K. Kortlopende schulden

Kortlopende schulden

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Aflossing lening komend jaar	4.202	1.797
Schulden aan leveranciers	879	893
Belastingen en premies sociale verzekeringen	447	421
Pensioenpremies	46	51
Overige schulden	185	77
Overlopende passiva	<u>1.725</u>	<u>1.277</u>
	<u>7.484</u>	<u>4.516</u>

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar.

In de overige schulden en overlopende passiva zijn eind 2015 geen schulden opgenomen aan aandeelhouders (2014: € 41.000).

De stijging bij de overige schulden wordt veroorzaakt door de rekening courant schuld van € 171.000 aan de GR eind 2015 (2014: € 25.000 vordering op GR).

Onder de overlopende passiva is een bedrag van € 32.000 (2014: € 140.000) opgenomen als verplichting voor nog uit te voeren werkzaamheden. Daarnaast is onder deze post een bedrag van € 450.000 opgenomen voor de Cao-nabetaling welke eind 2015 verschuldigd is aan de GR (deze post wordt bij de Winst- en verliesrekening nader toegelicht onder de overige personeelskosten).

L. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

(x € 1)

Omschrijving	Verplichting			Totaal
	< 1 jaar	1 -5 jaar	5 > jaar	
Huur panden	52.501	28.110	-	80.610
Leaseauto's	321.587	364.105	2.588	688.280
Overig	289.963	247.332	-	537.294
Totaal	<u>664.050</u>	<u>639.547</u>	<u>2.588</u>	<u>1.306.184</u>

De huur van panden betreft met derden aangegane huurverplichtingen van onroerende zaken. Alle lopende contracten hebben een resterende looptijd van korter dan 5 jaren.

Voor 96 auto's is door Caparis een operationele leaseverplichting aangegaan.

De overige niet in de balans opgenomen verplichtingen betreft:

- Met Sportclub Heerenveen zijn meerjarige sponsorafspraken gemaakt. De financiële verplichting voor 2016 bedraagt € 114.000. Bij de afspraken geldt een wederkerigheid, namelijk dat Sportclub Heerenveen opdrachten voor schoonmaakwerkzaamheden en Business Post door Caparis laat uitvoeren.

- Met een leverancier zijn meerjarige huurverplichtingen aangegaan voor copiers. De resterende contractperiode is korter dan 5 jaren. De totale resterende verplichting bedraagt € 33.000 waarvan € 20.000 betrekking heeft op 2016.
- Caparis maakt voor het testen van Sw-medewerkers en overige doelgroepen gebruik van een externe meetmethodiek. Hiervoor is een licentieovereenkomst afgesloten die loopt tot en met 31 maart 2017. De resterende licentieverplichting bedraagt € 9.000 waarvan € 7.000 betrekking heeft op 2016.
- Caparis heeft met Sportstad Heerenveen een samenwerkingsovereenkomst gesloten voor het project "Caparis in Beweging". Het contract loopt tot en met 31 maart 2018. De resterende financiële verplichting bedraagt € 302.000 waarvan € 134.000 betrekking heeft op 2016.
- Met een leverancier zijn meerjarige huurverplichtingen aangegaan voor copiers en machines voor het Grafisch Centrum. De resterende contractperiode is korter dan 5 jaren. De totale resterende verplichting bedraagt € 21.000 waarvan € 14.000 betrekking heeft op 2016.

Naast de hiervoor toegelichte niet in de balans opgenomen verplichtingen, heeft Caparis ten behoeve van derden voor een bedrag van € 13.000 aan garanties afgegeven.

In 2012 zijn via de GR Sw 'Fryslân' twee renteswaps afgesloten met de volgende kenmerken:

- Renteswap 1: einddatum 17 december 2016, onderliggende hoofdsom bedraagt € 2.995.000, marktwaarde 31 december 2015 € 52.000 negatief.
- Renteswap 2: einddatum 1 oktober 2020, onderliggende hoofdsom bedraagt € 1.134.000, marktwaarde 31 december 2015 € 56.000 negatief.

Met deze renteswaps wordt de variabele rente op twee roll-over leningen gefixeerd naar een vaste rente. Hiermee wordt het renterisico op de betreffende leningen afgedekt. De afgesloten renteswaps hebben een directe hedgerelatie met de twee onderliggende roll-over leningen. De renteswaps zijn derhalve niet speculatief van aard. Zolang Caparis en de GR Sw 'Fryslân' aan haar financiële verplichtingen voldoen, is er geen sprake van het doen van extra financiële stortingen in geval de renteswaps een negatieve marktwaarde hebben. De renteswaps hebben per 31 december 2015 een negatieve marktwaarde van € 108.000 (2014: € 167.000 negatief). Gedurende de looptijd van de renteswaps zal de marktwaarde nihil worden. De renteswaps voldoen hiermee aan de regels van kostprijs-hedge-accounting en de waarde van de renteswaps zijn om die reden niet in de balans verwerkt.

In de balans zijn geen personele verplichtingen (waaronder vakantiegeld en jubilea) opgenomen voor het personeel met een dienstverband in het kader van de Wet sociale werkvoorziening. De dienstverbanden van deze medewerkers zijn aangegaan met de GR Sw 'Fryslân', de verplichtingen gelden dan ook in eerste instantie voor de GR. Voor kadermedewerkers in dienst van, of welke door de GR Sw 'Fryslân' zijn gedetacheerd aan Caparis NV, zijn wel personele verplichtingen opgenomen.

3.6 Toelichting op de winst-en-verliesrekening

M. Netto omzet

Netto omzet

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Netto omzet	22.288	22.007
Wijziging voorraden	-116	49

In vergelijking met 2014 is er sprake van een stijging van de netto omzet van 1,3%. Wij verwijzen u verder naar het jaarverslag waarin de ontwikkelingen van de verschillende bedrijfsactiviteiten verder zijn toegelicht.

N. Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Rijksbijdrage	3.760	3.747
Overige	1.654	1.429
	<u>5.414</u>	<u>5.176</u>

In de winst- en verliesrekening van 2015 is de subsidie voor de uitvoering van begeleid werken (BW) 2015, welke door GR Sw 'Fryslân' van de gemeenten is ontvangen en door de GR is doorbetaald aan Caparis, opgenomen. Deze subsidie Wsw per begeleid werken (BW) arbeidsplaats (in Se: standardeenheid) is ten opzichte van 2014 gedaald van € 26.125 naar € 25.900. Over 2015 zijn door Caparis 146 Se arbeidsplaatsen in BW gerealiseerd (2014: 143 Se).

Onder "Overige" zijn in 2015, evenals in 2014, voornamelijk opgenomen de trajectopbrengsten, de verhuuropbrengsten en de bonus voor gerealiseerde BW-plaatsingen in 2013. In 2015 is de bonus BW 2013 van € 415.000 ontvangen (in 2014 is bonus 2012 ad € 426.000 ontvangen). Hiervan heeft € 405.000 betrekking op plaatsingen voor de GR-gemeenten (2014: € 416.000). Het restant heeft betrekking op plaatsingen voor de niet-GR-gemeenten. Tot slot is in 2015 onder de overige opbrengsten de subsidie uit hoofde van de motie Kerstens opgenomen (€ 183.000).

O. Lonen, salarissen en sociale lasten

Lonen, salarissen en sociale lasten

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Lonen en salarissen	7.612	7.592
Pensioen/FPU-premies	916	1.060
Sociale lasten	1.031	1.007
Ontvangen ziekengeld/WAO	-454	-368
Kosten gepensioneerden	0	-23
	<u>9.105</u>	<u>9.268</u>

In de winst-en-verliesrekening van Caparis zijn opgenomen de salariskosten van het kaderpersoneel in dienst van zowel de GR als de NV. Kaderpersoneel in dienst van de GR wordt, op grond van een detacheringsovereenkomst, gedetacheerd aan Caparis NV. Alle loonkosten van het gedetacheerde kaderpersoneel worden door de GR volledig aan Caparis doorbelast.

De bruto salarissen van het kaderpersoneel zijn in absolute zin gestegen met 0,3% ten opzichte van 2014. Het totale aantal fte's kaderpersoneel is ten opzichte van 2014 gedaald van 160 fte's naar circa 158 fte's. Dit betreft een daling van afgerond 2 fte's (1,4%).

De kosten voor gepensioneerden hebben betrekking op de deelnemers aan de gemeentelijke FPU. De regeling was van toepassing op medewerkers geboren voor 1951. In 2015 is voor het laatst betaald voor deze regeling.

De pensioenregeling wordt onder het Nederlandse pensioenstelsel gefinancierd door afdrachten aan het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds is verplicht gesteld in de collectieve arbeidsovereenkomsten waaronder Caparis valt. De opbouw van de pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (tenminste) kostendekkende premiebetalingen. De pensioenregeling is een middelloonregeling met – voor zowel actieve als inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) – voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van het beleggingsrendement.

Als gevolg van de gewijzigde wetgeving, is de pensioenregeling bij het ABP aangepast. Met ingang van 1 januari 2015 bedraagt de jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken 1,701% of 1,875% van het pensioengevend salaris. Het opbouwpercentage is afhankelijk van het salaris. Het pensioengevend salaris is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise (€ 10.100 bij een opbouwpercentage van 1,701% en € 12.650 bij een opbouwpercentage van 1,875%). De jaarlijkse premie die voor rekening komt van de werkgever bedraagt om 2015 13,33% van het pensioengevend salaris (vanaf 1 januari 2016 12,46% en vanaf 1 april 2016 13,16%). De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds op basis van de dekkingsgraad en verwachte rendementen.

De dekkingsgraad voor het pensioen bij het ABP is eind 2015 97,2% (2014: 101,1%). Het ABP moet voor 1 april 2016 een nieuw herstelplan indienen bij de toezichthouder, De Nederlandsche Bank (DNB), omdat de financiële situatie per 31 december 2015 onvoldoende is. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft Caparis bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies.

Het gemiddeld aantal werkzame werknemers, berekend op fulltime basis, bedroeg:

Gemiddeld aantal werknemers

in fte's

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
SW-personeel exclusief Begeleid Werken	1.993	2.074
Regulier kader GR	77	85
Regulier kader NV	<u>81</u>	<u>75</u>
	<u>2.151</u>	<u>2.234</u>

Alleen de medewerkers die vallen onder kader NV hebben een arbeidsovereenkomst met Caparis NV. De overige werknemers zijn wel werkzaam binnen Caparis, maar hebben een dienstverband met de GR in plaats van met Caparis zelf. Op basis van de detacheringsovereenkomst tussen Caparis en de GR, worden alle personeelsgerelateerde kosten met betrekking tot kader GR volledig doorbelast aan Caparis. Deze kosten zijn in de exploitatie van Caparis verantwoord als loonkosten.

Met ingang van 2013 is de nieuwe Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT) van toepassing. De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn (maar worden ingehuurd op basis van een overeenkomst van opdracht), indien zij binnen een periode van 18 maanden meer dan 6 maanden werkzaam zijn voor de (semi-)publieke instelling.

De algemene bezoldigingsnorm van de WNT bedraagt voor 2015 € 178.000 (2014: € 230.474). Voor toezichthouders (Raad van Commissarissen) geldt een afzonderlijke norm. De bezoldigingsnorm voor toezichthouders is gesteld op 15,0% (2014: 7,5%) en 10% (2014: 5%) van de toepasselijke norm voor de voorzitter van de Raad van Commissarissen respectievelijk de leden van de Raad van Commissarissen.

De WNT is formeel niet van toepassing op Caparis NV. Gezien de aard van het bedrijf, willen wij in de jaarrekening van Caparis transparant en in lijn met de WNT verantwoording afleggen over de beloning van de topfunctionarissen binnen Caparis.

De in 2015 door Caparis verstrekte bezoldiging voor de topfunctionarissen en overige medewerkers van Caparis, valt binnen de normen van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. In de tabel op de volgende pagina is de bezoldiging van de topfunctionarissen van Caparis over 2015 weergegeven. De tabel betreft de door de WNT voorgeschreven tabel.

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde sv-premies	Belastbare kostenvergoeding	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigingsuitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
R. Veenstra*	Voorzitter RvC	Heel 2015	n.v.t.	9.996	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H. van Woerden	Commissaris	V.a. sept '15	n.v.t.	2.732	190	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
S. Jansen	Commissaris	V.a. sept '15	n.v.t.	2.732	190	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H.Y. van der Veen	Commissaris	T/m mei '15	n.v.t.	3.415	237	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J.C. Huizinga-Heringa	Commissaris	T/m mei '15	n.v.t.	3.415	237	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
R. Glas*	Commissaris	T/m mei '15	n.v.t.	3.415	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J. Spoelstra*	Commissaris	T/m mei '15	n.v.t.	3.415	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
P.C. Glas	Alg. directeur	T/m sept '15	1,0 fte	95.345	4.901	112	9.476	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
K. Weissenbach	Wnd. alg. dir.	V.a. okt '15	1,0 fte	25.224	1.787	n.v.t.	3.343	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

In onderstaande tabel is de bezoldiging van de topfunctionarissen van Caparis over 2014 weergegeven:

Naam	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Beloning	Door werkgever betaalde sv-premies	Belastbare kostenvergoeding	Voorzieningen betaalbaar op termijn	Beëindigingsuitkeringen	Jaar beëindiging	Motivering
R. Veenstra*	Voorzitter RvC	Heel 2014	n.v.t.	9.996	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
H.Y. van der Veen	Commissaris	Heel 2014	n.v.t.	8.196	615	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J.C. Huizinga-Heringa	Commissaris	Heel 2014	n.v.t.	8.196	615	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
R. Glas*	Commissaris	Heel 2014	n.v.t.	8.196	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
J. Spoelstra*	Commissaris	Heel 2014	n.v.t.	8.196	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
P.C. Glas**	Alg. directeur	Heel 2014	1,0 fte	121.471	7.314	168	18.928	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

De in de tabellen opgenomen bedragen voor sociale verzekeringspremies betreft het werkgeversdeel voor de verplichte sociale verzekeringen. De bedragen voor de op termijn betaalbare voorzieningen betreft het werkgeversdeel van de door Caparis betaalde verplichte pensioenpremies. De algemeen directeur bouwt bij het pensioenfonds ABP pensioen op basis van de standaard (middelloon)regeling zoals die ook voor de overige medewerkers van Caparis geldt. Onderstaand zijn nog enkele aanvullende toelichtingen bij door de WNT voorgeschreven tabel opgenomen:

- * Doordat de betreffende commissarissen niet worden verloond maar een factuur voor de vergoeding sturen, vindt door Caparis geen inhouding van premies sociale verzekeringen plaats.
- ** Inclusief uitkering 40-jarig jubileum (conform CAO).

P. Afschrijving op materiële vaste activa

Afschrijving op materiële vaste activa

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Materiële activa	1.138	1.268
	<u>1.138</u>	<u>1.268</u>

Q. Overige bedrijfskosten

Overige bedrijfskosten

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Overige personeelskosten	1.525	704
Kosten Begeleid Werken	2.073	2.110
Dienstverlening derden	326	465
Huur/onderhoud/energie	2.764	3.030
Overige algemene kosten	1.760	1.794
Diverse lasten	54	345
Diverse baten	-67	0
	<u>8.435</u>	<u>8.448</u>

Aantal fte's Begeleid Werken	130	127
------------------------------	-----	-----

De overige bedrijfskosten zijn in 2015 ten opzichte van 2014 verder gedaald. De kosten zijn met 5% gedaald ten opzichte van 2014. In 2014 was er ten opzichte van 2013 sprake van een daling van 15%.

De overige personeelskosten zijn ten opzichte van 2014 gestegen door hogere opleidingskosten voor Sw- en kaderpersoneel. In 2014 waren de opleidingskosten erg laag. Deze zijn in 2015 weer genormaliseerd. De stijging van de overige personeelskosten is deels gecompenseerd door lagere kosten voor arbo- en interventiezorg. De kosten voor arbo- en interventiezorg zijn in 2015 nog verder gedaald door het efficiënter inzet van de mensen en middelen in dezen. Tot slot heeft Caparis in 2014 een bedrag ad € 70.000 ontvangen als nagekomen bate uit hoofde van de Wet Vermindering Afdracht Loonbelasting inzake scholing. Als gevolg van wetwijzigingen heeft Caparis nu geen recht meer op deze korting/dit belastingvoordeel.

Onder de overige personeelskosten is eveneens een Cao-nabetaling ad. € 450.000 verantwoord over de periode van (medio) 2008 t/m 2015. Van dit bedrag was verschuldigd t/m 2014 € 366.000. Deze nabetaling houdt verband met een niet volledige naleving van de cao op het punt van de Individuele Ontwikkelingsplannen (IOP's). In de genoemde bedragen is een post aan verschuldigde (wettelijke) rente t/m 2015 opgenomen van € 9.000 (t/m 2014: € 4.000).

De dienstverlening derden is in 2015 verder gedaald ten opzichte van 2014 doordat op een aantal plaatsen in de organisatie de inhuur van kaderpersoneel verder is gereduceerd. Daar waar nog inhuur heeft plaatsgevonden, was dit veelal

om ziekte van eigen werkleiding op te vangen, het opvangen van pieken in werkzaamheden en het investeren in de kwaliteit van eigen medewerkers.

De kosten voor met huur, onderhoud en energie zijn in 2015 per saldo lager dan in 2014. De besparing op de huurkosten is gerealiseerd door het afstoten van huurlocaties. De reductie van huurlocaties zorgt ook voor een daling van de onderhoudskosten. Tot slot zijn de brandstofkosten gedaald door de lagere olieprijsen.

De overige algemene kosten zijn licht gedaald ten opzichte van 2014, met name door lagere ICT-kosten. Deze waren in 2014 hoger in verband met extra kosten voor licenties.

De diverse lasten over 2015 zijn lager omdat er ten opzichte van 2014 (per saldo) minder is gedoteerd ten gunste van de voorzieningen. Voor een nadere toelichting over de voorzieningen, wordt verwezen naar referentie I.

De in de exploitatie 2015 opgenomen kosten voor Deloitte Accountants BV betreffen de kosten voor onderzoek van de jaarrekening 2015 voor een bedrag van € 35.000 (2014: € 28.000). In het bedrag over 2014 is gesaldeerd de vrijval van het teveel aan gereserveerde accountantskosten 2013 (€ 12.000 bate). Verder is Deloitte Belastingadviseurs in 2015 ingehuurd voor advisering over de consequenties voor Caparis van de wijzigingen in de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven. Hiervoor is een bedrag van € 13.000 ten laste van de exploitatie 2015 gebracht.

R. Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten

(x € 1.000)

	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Rentelasten	198	261
Rentebaten	<u>1</u>	<u>1</u>
	<u>197</u>	<u>260</u>

De rentelasten zijn opnieuw gedaald in 2015. De daling wordt veroorzaakt door een lager bedrag aan kort- en langlopende leningen in vergelijking met 2014. Gedurende 2015 zijn geen nieuwe kort- of langlopende leningen aangetrokken. Er is wel afgelost op de bestaande leningen.

3.7 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De kasstromen worden gesplitst naar operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. Als liquide middelen worden aangemerkt de aanwezige kasmiddelen en de per saldo direct opeisbare banktegoeden.

Kasstroom uit operationele activiteiten

De kasstroom uit operationele activiteiten is verbeterd ten opzichte van 2014 vanwege een verdere verbetering van het positieve operationeel resultaat uit bedrijfsvoering in 2015.

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

De investeringsactiviteiten zijn ook in 2015 op een laag niveau gehouden; er is minder geïnvesteerd dan 2014. Als uitgangspunt geldt dat alleen de bedrijfseconomisch en technisch noodzakelijke investeringen worden uitgevoerd. Randvoorwaarde daarbij is dat de continuïteit van de bedrijfsvoering niet in gevaar mag komen. Daar waar mogelijk zijn investeringen goedkoper opgelost met tweedehands activa of zijn investeringen uitgesteld door het plegen van extra onderhoud.

Kasstroom uit financieringsactiviteiten

De negatieve kasstroom uit financieringsactiviteiten is een gevolg van de aflossingen van de langlopende geldleningen in 2015. Er zijn geen nieuwe langlopende of kasgeldleningen afgesloten in 2015.

Caparis heeft per 31 december 2015 een totaalbedrag aan opgenomen leningen van € 8.469.000 (2014: € 10.267.000). Dit is 65% van de materiële vaste activa (2014: 73%). Het financieringsplafond van Caparis bedraagt 130%.

Balansmutatie liquide middelen

De liquide middelen zijn met € 3.502.000 toegenomen ten opzichte van vorig jaar.

3.8 Ondertekening van de jaarrekening

Drachten, 17 januari 2017

Directie

Raad van Commissarissen

w.g. P.N. Lincklaen Arriëns
alg. directeur a.i.

w.g. A. Aalberts, voorzitter

w.g. L.A.M. Barendregt

w.g. G. Jaarsma

w.g. P. de Kroon

w.g. F.A. Pronk

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de Algemene Vergadering van Caparis N.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2015 van Caparis N.V. te Drachten gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de winst-enverliesrekening over 2015 met de toelichting, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.

Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Deloitte,

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Caparis N.V. per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd.

Groningen, 17 januari 2017

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. H. Kuperus RA

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan welke nog wezenlijk van invloed zijn op de gepresenteerde cijfers.

Bestemming resultaat

De jaarrekening 2014 is vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 21 mei 2015. De bestemming van het resultaat is vastgesteld conform het daartoe gedane voorstel.

De directie stelt met goedkeuring van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor het resultaat over het boekjaar 2015 ten bedrage van € 4.463.000 geheel ten gunste van de overige reserves te brengen. Dat voorstel is nog niet in de Jaarrekening verwerkt.

Rechten tot het nemen of verkrijgen van aandelen

Behoudens het hierna bepaalde, heeft iedere aandeelhouder bij uitgifte van aandelen een voorkeursrecht naar evenredigheid van het gezamenlijke bedrag van zijn aandelen.

Bij uitgifte tegen inbreng anders dan in geld of aan werknemers van de vennootschap of van een groepsmaatschappij heeft geen enkele aandeelhouder een recht van voorkeur.

Statutaire regeling betreffende de bestemming van de winst

In artikel 23 van de statuten van de vennootschap staat het volgende opgenomen betreffende de winstbestemming:

1. De winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering met in achtneming van het hierna in lid 2 bepaalde.
2. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en andere gerechtigden tot de voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van winst geschiedt na de vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. Op aandelen wordt geen winst ten behoeve van de vennootschap uitgekeerd.
5. Bij berekening van de winstverdeling tellen de aandelen die de vennootschap in haar eigen kapitaal houdt niet mede, tenzij deze aandelen belast zijn met een vruchtgebruik of daarvan met medewerking van de vennootschap certificaten zijn uitgegeven.
6. De vennootschap mag tussentijds slechts uitkeringen doen, indien aan het vereiste als vermeld in de eerste zin van dit lid is voldaan.
7. Het na toepassing van lid 2 resterende gedeelte van de winst wordt gereserveerd, totdat het eigen vermogen van de vennootschap dertig procent (30%) van het balanstotaal van de vennootschap bedraagt, dat ter beoordeling van de commissarissen.
8. Van het na toepassing van de vorige leden van dit artikel resterende gedeelte van de winst wordt een zodanig gedeelte gereserveerd als de raad van commissarissen geraden acht.

9. Het na toepassing van de vorige leden van dit artikel resterende gedeelte van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering, met dien verstande dat reservering zal plaatsvinden indien niet anders wordt besloten.
10. Indien volgens de vastgestelde winst- en verliesrekening over enig jaar verlies is geleden, wat niet uit een reserve kan worden bestreden of op andere wijze gedelgd wordt, geschiedt in de volgende jaren geen winstuitkering zolang zodanig verlies niet is aangezuiverd.